БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гараба

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 56 (10117) | 1963 оной мартын 7, четверг | Сэн 2 мүнгэн

...й АССР-эй Верховно ...һунгаһан һунгуулиин ...тральна комиссида

...ССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан һунгуу- ...комиссиин заседани мартын 5-да болоо. Ко- ...заседанида бултадаа хабаадаа. Дуугаа үгэл- ...й һунгуулинн комиссиин түрүүлэгшэ В. И. ...эл хээ. Буряадай АССР-эй Конституциин, ...дүримэй ёһоор республика дотор 122 округ ...байгаа. Бүхы округуудта мартын 3-да һун- ...ФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Сове- ...Соведүүдэй һунгалтануудта республикын ...эйгээр хабаадаа. Һунгагшад дэбжүүлэг- ...удай түлөө дуугаа үгэжэ, хүсэд нэгэн һа- ...харуулаа. Энэ хадаа парти болон арадай ...ые үшөө дахин эли тодоор харуулһан байна. ...мунистнууд, каидидадууд-партийнабэшэ ...н болоходо бултадаа диилэнхи олон дуу-

...спубликын Верховно Соведэй депутадуудаар ...хүн һунгагдаа. Тэдэнэй 78,7 процентнь анха ...һан байна. Республикын Верховно Соведэй ...һан депутадуудай 41 процентнь хүдэлмэри- ...ознигууд юм. Һунгагдаһан эхэнэрнүүд бүхы ...3,6 процентнь болоно.

...АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалта ...38-дахи статьягай үндэһөөр Буряадай АССР- ...оведтэ һунгагдаһан депутадуудые бүридхэлдэ ...н дүнгүүдые, һунгагдаһан депутадуудай спи- ...толилхо гэжэ комисси тогтоогоо.

...Й АЖАХЫ ХАБАРАЙ ...ЛГАДА БЭЛЭН ГҮ?

...дотороо таряа- ...ниитын социа- ...дэлгэрүүлһэн, ...хизаарай Усть- ...дбэриин управ- ...ажахынхидай ...үсэлые халуу- ...республикым- ...он совхозууд ...ан ажалаа ни- ...тодорхой хэм- ...аалжа, социа- ...дые абанхай. ...ухалыень тоб- ...бэл, тарялан- ...ехээр үргэд- ...урдынхиһаа ...тахаар хараа- ...элхэдэ, бүхы- ...талмай 800 га- ...гектар болохо, ...0 мянган гектар ...һото ургамал- ...а байна. Энээн ...нган гектарта ...даха юм. Үнгэ- ...итэй сасуулжа ...мнай талмай ...луу гектараар ...о. Тиихэдэ энэ ...ан гектар шэнэ ...алуут элдүүри- ...түсэблэгдэнхэй. ...р илангаяа шэ- ...а, горох гэхэ ...ашагтай, шэмэ- ...дай тарилгын ...гоор үргэдхэг-

...талмайе үргэд- ...аар үндэр баян ...болохо тушаа ...хараалагданхай. ...публика дотор ...гектар бүриин ...бага бэшэ ороо- ...нтнер саахарай ...нтнер хартаабха, ...овощ, 220 цент- ...шэ кукурузын ...ургуулжа аба- ...болон совхозууд- ...й. Энэ хадаа ...ай хүдөө ажа- ...аһан социалис ...Эхэ оронойнгоо ...э уялгаяа заа- ...гээшэ зайлаша- ...лэ хэрэг мүн.

...ургасын зүндөө ...игосотой. Али ...нуудай үндэр ...бахын тулада ...илго гаргаха, ...гаар ажаллаха ...аниинь элитэ. ...э колхоз, сов- ...торна бригада ...тарилгада эр- ...лдэхэ болоно. ...барай тарилгые ...хиһээ үлүү бэ- ...угтаха гээшэ ...рилго болонхой. ...хэхэ юумэм- ...һураггүй ехэ ...мнай талмай ...ргэжөө. Тиимэ- ...ажахы бүхэн ...икээ хүсэдөөр ...шанартайгаар ...үүргэхэ боло- ...тон богонихон ...ям шанартай- ...гээшэ гол тү- ...дулдыдаха ...эдээжэ. Энээ- ...нһөө ойлгоһон ...д трактор, тех- ...лгаар үльгэр ... Жэшээлхэдэ, ...бэриин управ- ...як» колхозой ...д түрүү арга ...тор болон бу- ...дээ үни хада ...жа дүүргэн- ...бэриин управ- ...колхозойхид ...тарилгада бэ-

лэн болгоод, сеялкэ, плуг болон бусад техникэеэ заһабарилжа дүүргүүтэй байна. Имэ ажахынуудые тоолохо болоо һаа, республика дотор олон бии.

Тиигэбэшье олохон колхоз, совхозууд тарилгада хүсэдөөр бэлдэнэгүй. Тракторнуудаашье заһабарилжа дүүргээгүй ажахынууд олон байһаар. Иимэ шухала хүдэлмэриие итэр унжагайруулха гээшэ тон буруу байна. Ойрын арбаад хоног соо трактор, сеялкэ, плуг болон бусад зэр зэбсэгүүд бүрин гүйсэдөөр заһабарилагдаад байха зэргэтэй. Тиихэдэ зарим ажахынуудта механизаторнууд дуталдана. Теэд механизаторнуудай һуралсал эмхидхэгдэнэгүй. Энэ ехэл тэсэшэгүй ушар болоно. Хабарай тарилгын үедэ тракторна агрегат бүхэн заабол хоёр халаан соо хүдэлхэ ёһотой ха юм. Тиимэһээнь колхоз, совхоз бүхэн хүсэд хүрэхөөр механизаторнуудые бушуу түргэн бэлдэхэ болоно. Энэ жэлдэ колхоз, совхозууднай үрэһэ хүрэнгөөр хангагданхай. Зүгөөр үрэһэ хүрэнгөө сэбэрлэхэ, шанаржуулха хүдэлмэри олохон ажахынуудта хангалтагүй байһаар. Газараа ёһотой һайнаар элдүүрилээд, шииг нойто тогтоогоод, сэбэр сортовой үрэһөөр тарилга хээд, тарилгынгаа хойноһоо анхаралтайгаар харууһалаад байбал, баян ургасын абтахань лабтай. Тарилгын талмай дээрэ наг шэбхэ зөөжэ гаргаха, уһалууриин газарые заабол уһалхаар бэлдэхэ, дуһал уһанай түлөө оролдосотойгоор тэмсэхэ саг ерээ.

Хабарай тарилгын эхилһэн үдэрһөө захалаад дүүрэтэрнь, механизаторнууд бултадаа полевой станда байха болоно. Тиимэһээ полевой стануудые һайнаар түхеэржэ, тэндэ ниитын эдеэ хоол (столово), улаан булан, культбазануудые эмхидхэхэ шухала. Сүлөөтэй сагтаа механизаторнуудай болбосон ёһоор амархаар, кино харахаар, газетэ болон журналнуудые алгадгүй уншажа байхаар хэмжээнүүд абтаха болоно.

Тарилгада хүсэд һайнаар бэлдээгүй һаа, баян ургаса абахань бэрхэтэй бшуу. Үнгэрһэн жэлнүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл дээрэһээ хараад үзэхэдэ, хабарай тарилгада муугаар бэлдэжэ, тэрэниис хангалтагүйгөөр үнгэргэһэн ажахынууд ехэ хохидолдо ородог байгаа. Жэшээнь, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» колхоз 1962 оной хабарай тарилгые ехэ муугаар үнгэргэһэн, аяар 20 гаран хоног соо унжагайруулһан, үрэһэ тарилгын нормые багадхаһан, газараа хангалтагүйгөөр элдүүрилһэн юм. Тиигэһэнэйнгээ шалтагаанаар колхоз гектарай миил 4 центнер үлүүтэйхэн орооһо таряа абаһан байна. Мүнөө энэ колхоз ехэ бэрхэтэй байдалда ороод байнхай. Энэ хадаа одоол һургаал абамаар жэшээ болоно бшуу.

Мүнөө хабарай тарилгада колхоз, совхозуудай хэр зэргээр бэлдэжэ байһаниинь хаа хаанагүй шалгагдажа байна. Энэ шалгалтада манай хүдөө бэшэгшэдэй эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, колхоз, совхозуудта энэ талаар бодото туһа хүргэхыень уринабди.

Долоон жэлэй табадахи жэлэйнь хабарай тарилгые хүсэд бэлэдхэлтэйгээр угтая!

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭ, АБАҺАН УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭ!

ОРООҺО ТАРЯА, МЯХА, ҺҮ, НООҺО БОЛОН ХҮДӨӨ АЖАХЫН БУСАД ПРОДУКТНУУДЫЕ 1963 ОНДО АБАХА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР БУРЯАДАЙ АССР-эй КОЛХОЗНИГУУДАЙ, СОВХОЗУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ, ХҮДӨӨ АЖАХЫН МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Бүхы тарилгаа 800,3 мянган гектарта хүргэхэ, тэрэ тоодо орооһо таряа—580 мянган га, тэрэ тоодо шэниисэ—370,5 мянган га, байгша ондо 50 мянган гектар шэнэ, залууг газар элдүүрилхэ. Гектар бүриһөө эды шэнээн ургаса абаха: орооһо 9,2 центнерһээ бага бэшэ, саахарай свёкло—100 центнер, хартаабха—84 центнер, овощ—108 центнер, кукурузын ногоон тэжээл—220 центнерһээ бага бэшэ;

Мяха абалга (амидын шэгнүүрээр) 44,7 мянган тонно, һү—121,5 мянган тонно, нооһо—4,0 мянган тонно, үндэгэ—20,6 миллион, таряа—564,4 мянган тонно, хартаабха—72,2 мянган тонно, овощ—18,7 мянган тонно, саахарай свёкло (фабрикада тушаагдаха)—30,3 мянган тонноһоо бага бэшэ абаха;

Гүрэндөө эды шэнээн худалдаха (бүхы түхэлэй ажахынууд): орооһо таряа 100 мянган тонно (үрэһэнэй зээли бусаахаһаа гадна), хартаабха—12 мянган тонно, овощ—13,5 мянган тонно, мяха—46,4 мянган тонно, һү—100 мянган тонно, нооһо—5,2 мянган тонно, үндэгэ—19 миллион;

Жэлэй эсэстэ эды шэнээн малтай байха: эбэртэ бодо мал 285,2 мянган толгойдо, тэрэ тоодо үнеэдые 103,7 мянгада, хони—1 миллион 600 мянга, тэрэ тоодо эхэ хонидые 880 мянгада, гахай 100 мянган толгойдо, тэрэ тоодо элдэб янзын эхэ гахайнуудые 30 мянган толгойдо, шубуудые—482,6 мянгада, адуу моридые 52,5 мянган толгойдо хүргэхэ;

Дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 1400 литрһээ бага бэшэ һү һааха, хонин бүриһөө адагынь 2,9 килограмм нооһо хайшалха, тахяа бүриһөө адагынь 74 үндэгэ абаха.

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй

Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ

Колхоз, совхозуудай хабарай тарилгада бэлэдхэлгые хаа хаанагүй шалгаха тухай

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые, мүн партийно-гүрэнэй хиналтын федеративна комитедэй заабариие бэелүүлэн, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитет республикын колхоз, совхозуудай хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хэр бэлдэжэ байһаниие байгша оной март һарада хаа хаанагүй шалгаха гэһэн шиидхэбэри гаргаба. Иимэ шалгалта хэхын тула колхоз, совхоз бүхэндэ партийно-гүрэнэй хиналтын органуудта туһалха бүлэгүүдэй түрүүлэгшэнэрэй хүтэлбэри доро тус ,тус асуудалнуудаар комиссинуудые эмхидхэжэ, тэндээ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, механизаторнуудые, дүршэл ехэтэй колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые, профсоюзай, комсомолой хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулха байна.

Шалгалта хэхэдээ иимэ асуудалнуудта гол анхарал табиха: газарые һайнаар ашаглаха, тарилгын газарые зүбөөр хубаарилха, ургаса ехэтэй ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ, сортовой һайн шанартай үрэһэ хэрэглэхэ хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэжэ байһые шалгаха;

трактор машинануудай хэр бэлдэгдэһэниие, заһабарилгын шанарые, хэрэгтэй частьнуудаар хангагдаһыень, горючи, тоһодолгын материалнуудай зөөгдэжэ абтаһые хинаха;

нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэ зөөхэ, хоро болон химикадуудые абаха даабариин дүүргэлтые хараха;

трактор, машинануудые хоёр халаанда хүдэлгэхэдэ механизаторнууд хүрэхэ гү, дутабалнь колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ курснуудай ажалые шалгаха;

хабарай тарилтын хүдэлмэриин түсэблэлгэ, ажалай нормо болон түлөөһэ тодорхойлхо, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха тушаа юу хэгдэнэб;

үйлэдбэридэ наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэ, хабарай тарилгада ябаһан хүдэлмэрилэгшэдтэ культурна, ажаһуудалай эрхэ байдал хэр олгогдохоор бэ гэжэ хинаха шухала.

Хинан шалгалтын гол зорилго юуб гэхэдэ, колхоз, совхозуудай хабарай тарилгада бэлэдхэлээр элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые байра дээрэнь усадхахын тула тодорхой хэмжээнүүдые абаха. Хинан шалгаха энэ хүдэлмэридэ шадаал һаа олон хүнүүдые хабаадуулжа, тэрэ шалгалтаһаа үрэ гаргаха гэжэ оролдохо.

Шалгалтын дүнгүүдые партийна, советскэ органуудта, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэ хараха, бригадануудай болон колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэ. Колхоз, совхозуудай хабарай тарилгада бэлэдхэлгын хэр ябажа байһые шалгаһан баримтануудые хэблэлдэ, радиогоор дамжуулха.

ТЕЛЕФОН-ТЕЛЕГРАФ-РАДИО. ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын наукануудай бүхэсоюзна академиин сесси

МОСКВА, мартын 5. (ТАСС). В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын наукануудай бүхэсоюзна академиин сесси мүнөөдэр үглөөнэй 10 часта Москвада нээгдээ. «Биологическа наукые саашадань хүгжөөхэ, бодото байдалтай тэрэнэй холбоо барисаа бэхижүүлхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэхэ талаар академиин зорилгонууд гэһэн нэгэ асуудал сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

ВАСХНИЛ-ай президент М. А. Ольшанский элидхэл хээ. КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Д. С. Полянский, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, КПСС-эй ЦК-гай хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ талаар бюрогой түрүүлэгшэ В. И. Поляков, КПСС-эй ЦК-гай хүдөө ажахын талаар РСФСР-тэхи таһагые даагша И. С. Панькин сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Чехословакиин болон совет сэрэгшэдэй дайшалхы хани барисаан

ЧЕХОСЛОВАКИИН ПОСОЛЬСТВОДО ПРЕСС- КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

МОСКВА, мартын 5. (ТАСС). Советскэ болон гадаадын журналистнуудта зорюулагдажа, Чехословакиин Социалис Республикын посольстводо мүнөөдэр пресс-конференци болоо. Украинада совет болон Чехословакиин сэрэгшэдэй хамтадаа дайшалхы ябуулга хэжэ эхилһээр хорин жэлэй ойтой дашарамдуулагдан энэ конференци болоһон байна.

Соколово тосхон шадар болоһон түүхэтэ байлдаан тухай посольствын сэрэгэй атташе генерал Ф. Новек хөөрөө. Чехүүд болон словагуул Совет Армиин сэрэгшэдтэй зэргэ ябажа дайлалдаһан байгаа гээд тэрэ хэлээ.

Соколово шадар Чехословакиин сэрэгшэдэй хэһэн дайшалхы ябуулгануудые Советскэ правительство, Совет Армиин главна командовани үндэрөөр сэгнэһэн байгаа. Ахалагша лейтенант О. Ярошдо Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо, батальоной командир Л. Свобода Ленинэй орденоор, арбан дүрбэн хүн Улаан тугай орденоор, хорин хүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор, хорин хоёр хүн «Габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаһан байгаа.

Чехословакида социализм байгуулгада мүнөө эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байһан урдын зарим сэрэгшэдэй хуби заяан тухай Ф. Новек журналистнуудай асуудалда харюусахадаа мэдээсээ. Батальоной түрүүшын командир байһан аад, мүнөө армиин генерал болоһон Л. Свободын дурдалгануудые совет хүнүүд уншажа шадаха байна. Тэрэнэй бэшэһэн «Бузулугһаа Прага хүрэтэр» гэжэ ном мэнэ һаяхан Москвада хэблэн гаргагдаа. Энэ гайхамшагта үдэртэ зорюулагдан мартын 8-да Соколоводо ехэ баяр болохо гэжэ сэрэгэй атташе хэлээ.

Чехословакиин түрүүшын тусхай батальоной түүхэдэ болон дайнда түрүүн хабаадалгада зорюулагдаһан документальна фильм пресс-конференциин түгэсхэлдэ харуулагдаа.

Ганын арадта амаршалга

Нүхэд Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев Ганын Республикын президент д-р Кваме Нкрумада телеграмма эльгээжэ, национальна һайндэрөөрнь—бэеэ даанхай байдалтай болоһон үдэрөөрнь дашарамдуулан бидэнтэй хани барисаатай Ганын арадые амаршалаа.

Манай оронуудай болон арадуудай хоорондо үнэхөөрөөл хани ёһоной харилсаан, холбоо барисаан тогтоод, амжалтатайгаар хүгжэжэ байһанда совет хүнүүд ехээр һаналаа хананги байна. Энэ харилсаан хадаа хоёр ороной арадуудай аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ таарадана гээд телеграмма соо хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

Арадай селекционер

Украинын ССР. Кукурузын үндэр ургасын мастер, Одесскэ областиин Котовско колхозно-совхозно үйлэдбэриин управлениин Горькиин нэрэмжэтэ колхозой звеное даагша Социалис Ажалай Герой Евгений Викторович Блажевский гэгшые арадай селекционер гэжэ Украинада нэрлэдэг юм.

Украинын урда зүгэй гандуу эрхэ байдалда кукурузын үндэр ургаса ургуулхаһаа гадна, кукурузын эрхим сортнуудые ургуулан гаргадаг. Тэрэнэй ургуулһан «котовчанка-1», «котовчанка-2», «белая зубовидная», «кремнистая зубовидная» болон бусад сортнууд гектар бүриһөө дунда зэргээр 80—100 центнер орооһо үгэдэг, Украинын, Молдавиин, Ставрополиин тон ехэ талмай дээрэ таригдадаг юм. Е. В. Блажевский өөрынгөө гаргаһан сортнуудые кукурузашадай гуйлтаар Казахстан, Красноярска хизаар, Удмурти эльгээһэн байна.

Зураг дээрэ: Е. В. Блажевский болон үйлэдбэриин управлениин үрэһэ шалгадаг лабораториие даагша Е. Л. Селина гэгшэд кукурузын үрэһэнэй гарасые шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Д. Ж. Жалсабондо Буряадай АССР-эй Культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Республикын соёл культурые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан Зүүн-Сибириин библиотечнэ институдай ректор нүхэр Жалсабон Дашидондок Жалсаповичта Буряадай АССР-эй Культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1963 оной мартын 6.

Уран гартай слесарь

— Цыден-Дамбые таниха гүт?—гэжэ шэлэй заводой хүдэлмэришэдэй дундаһаа дайралдаһан хүнһөө асуугаа һаа:

— Таниха даа, Цыден-Дамба Доржиевые танихагүй хүн манда үсөөн байха. Тэрэмнай одоол ёһотой уран гарта гээшэ,—гэжэ харюусаха байхань лабтай.

Цыден-Дамба Доржиев слесареэр хүдэлмэрилдэг. Теэд тэрэниие ямар хадань хүдэлмэришэд таниха, иитэрээ хүндэлдэг болооб гээд бодожо үзэлтэй.

Мэргэжэл һайнтай слесарь болохын тула үнэн зүрхэнһөө оролдожо, заводой цехүүдтэ ашаглагдадаг бүхы түхеэрэлгэнүүдые наринаар шудалха хэрэгтэй. Энэ эрилтэдэ Цыден-Дамба бодото ажалаараа харюусан, коммунис ажалай ударник болоһоор үнинэй юм. Үнэхөөрөө Цыден-Дамбын заһажа шадахагүй түхеэрэлгэ хомор. Тиимэл хадань заводой хүдэлмэришэд али нэгэ түхеэрэлгынгээ эбдэрхэдэ Цыден-Дамбые бэдэрдэг, «Доржиев муугаар заһабари хэжэ шададаггүй» гэжэ хэлсэдэгынь дэмы бэшэ.

Үнгэрһэн жэлэй намар һэн. Шэлэй лентэ татадаг орёо оньһото түхеэрэлгэ эбдэрээд лэ урагшаа ябахаяа болёо. Хэдэн шэнэ детальнуудыень һэлгээдшье үзөө, туһа болоһон юумэ үгы. «Доржиевые асаржа харуулха» гэжэ зарим хүнүүдэй дурадхахада, нүгөөдэ зариман «табан классай эрдэмтэй юрын слесариин заһаха юумэн бэшэ» гэһэн байгаа. Теэд тэрэниие уриһаншье хүн байгаагүй, хоёр хоногой үнгэрөөд байхада Цыден-Дамба энээн тухай дуулахадаа өөрөө ерэжэ, үглөөнһөө үдэшэ болотор, эдеэлхэ сүлөөгүйгөөр носолдожо, тэрэ түхеэрэлгыень заһажа табяа.

— Бэрхэш даа, Цыден-Дамба. Энэ түхеэрэлгын эбдэрэлгэ дээрэһээ заводоймнай түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэ бэрхэшээл тохёолдохо болоод байгаа. Шимнай абарба гээшэш. Баясхалан хүргэнэб,—гээд заводой главна инженер нүхэр Доржиевай гарые адхаа бэлэй.

Иимэ ушар уран гарта слесарин ажал хэрэгтэ оло дахин тохёолдоһон байха. Мүнөө долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй улам үргэдэжэ байһан энэ үедэ слесарь Доржиев социалис мурысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, һара бүриингөө даалгабарие 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Б. Булаев.

КОММУНИСТНАР МҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛНЭ

(Парткомой худэлмэриин жэлэй дүнгүүдһээ)

Хандагайн леспромхозой хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ коммунистнар Евгений Горохов, бульдозерист Чеславас Дубявичус, жолоошо Ефим Ерофеев, крановщик Василий Лятнеко болон бусад түрүүлжэ ябана. Крановщик Дугар Базаров жэлэйнгээ түсэб 170 процент дүүргэһэн байха юм.

Коммунист Юрий Яковлевич Леоновой хүтэлбэрилдэг участок 1962 оной түсэбһөө гадуур 9400, Епифан Ульянович Шань гэгшын участок 4100 кубометр модо бэлэдхээ һэн. Иигэжэ Хандагайн модо бэлэдхэлгын ажахы үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэб декабриин 26-да дүүргэжэ, бүхы дээрээ 6500 кубометр модо түсэбһөө гадуур тушаагаа. Мүн продукциин үнэ сэнгшье хараалһанай ёһоор хямдараа.

Леспромхозойнгоо ажал хүдэлмэри һайжаруулхын тула партийна организаци хэдэ хэдэн шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэн байна. Жэшээлхэдэ, Нарынай модо бэлэдхэлэй пунктын коммунистнарай үүсхэлээр автомашинануудай жэжэ бригаданууд томодхогдожо, комплексно бригаданууд болгогдоод, участогай мэдэлдэ үгтэһэн байха юм. Энэнь зүб байшоо. Юуб гэхэдэ автомашинанууд жэжэ бригаданuудта бүтээсэ багатайгаар хэрэглэгдэдэг байгаа.

Үбэлэй үедэ хүдэлхын тула эртээнһээ бэлэдхэл хэхэ гээшэ тон шухала. Тиимэһээ бидэнэр үшөө зун байхада модоной зөөгдэхэ харгы заһабарилжа эхилээ бэлэйбди. Энэ хүдэлмэридэ бульдозеристнар һайн туйлалта харуулаа. Мүнөө холын участогуудһаа модо зөөлгэн амжалтатайгаар ябажа байна. Модо зөөлгэ бэлэдхэлһээ гээгдэнгүй ябана.

Нарынай модо бэлэдхэгшэд үнгэрөөшэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 25-да дүүргэхэ гэһэн уялгатай байһан юм. Партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр танилсаад, тэндэхи коммунистнар өөһэдынгөө арга боломжые дахин тооложо үзөөд болзорһоонь урид дүүргэхэбди гэһэн шэнэ уялгануудые абаа бэлэй. Тэрэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн бүри үргэнөөр дэлгэрээ һэн. Мүрысөөнэй дүн табан хоногто гаргагдадаг болоо. Тиин нарынайхид түсэбөө болзорһоонь урид декабриин 6-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур гүрэндөө арбан нэгэ мянган кубометр модо бэлэдхэһэн байна. Ажалшадай энэ тэмсэл соо коммунистнар Н. С. Бояк, В. В. Максименко болон бусад шалгаржа гараад һэн.

Бар хүсөөр хэгдэдэг хүндэ хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулха талаар горитойхон хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэһэн байха. Энээнһээ урда ашаатай автомашинануудай модо буулгалгада аяар 30—35 минута үнгэрдэг байгаа. Мүнөө энэ хэрэгтэ ТДТ-60 трактор хэрэглэгдэжэ, автомашинануудай ашаан миил 5—6 минутын туршада буулгагдана. Энэ аргаар Хандагайн леспромхоздо үнгэрһэн жэл 36 мянган кубометр модон буулгагдаһан юм. Иигэжэ урдань бар хүсөөр хэгдэдэг энэ ажалай механизировалагдаһанһаа автомашинануудшье бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэжэ, бэлэдхэгдэдэг модоной үнэ сэн хямдараа. Тооложо үзэхэдэ, автомашинын ашаа буулгаха хүдэлмэри оньһожоруулга 12 десятнигуудые болон хэдэ хэдэн хүдэлмэришэдые сүлөөлхэ арга олгоно. Ганса десятнигуудые сүлөөрүүлгэһээ боложо жэлэй туршада 10 мянган түхэриг алмагдаха. Бүхы дээрээ модо ашалга, буулгалгын хүдэлмэриин үнэ сэн 4—5 процентээр хямдарха юм.

Гээгдэнги участогуудта өөһэдынгөө һайн дураар ошожо, тэдэниие түрүү зэргэдэ гаргаха гэһэн тон һайшаалтай үүсхэл коммунист Федор Александрович Глазунов гаргаа юм. Тэрэнэй үүсхэлые партком дэмжээ, гээгдэнги участогуудта коммунистнар өөһэдынгөө дураар ошожо байнад.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Тиимэһээ манай партком энэ асуудалда анхаралаа ехээр хандуулна. Парткомой шиидхэбэреэр һаяхан саг үргэлжын лектори нээгдээ. Мүнөө ажалшадай дунда һонирхолтой темээр үдэр бүри лекци уншагдадаг болонхой.

Манай коллективэй дунда коммунис ажалай түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө бүхы коллективнай тэмсэнэ. 17 бригада, 3 мастерска участогуудта болон Нарынай модо бэлэдхэлгын пунктда коммунис ажалай нэрэ олгогдонхой. 233 түрүүшүүл коммунис ажалай ударнигууд болоһон байха юм.

Иигэжэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ мүнөө жэлшье хубитаяа оруулхын түлөө манай леспромхозой коммунистнар бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байнад.

О. Бодонов,
Хандагайн леспромхозой парткомой секретарь.

Залуу малшан шалгарна

Үнгэрөөшэ жэл Владимир Тарханов комсомолой путевкоор «Улаан Аха» колхоздо ошоһон байгаа. Залуу комсомол хүбүүн ерэһэн сагһаа хойшо эрхим ажалаараа, һайн журамаараа, һайн һайхан сэдьхэлээрээ колхознигуудайнгаа дунда хүндэтэй болонхой.

Владимир Тархановта 25 толгой залуу малнуудые даалгажа үгэһэн юм. Малай үбэлжэлгэдэ һайн бэлэдхэл хэжэ, мүнөө тэдэнээ тобир тарганаар ондо оруулжа байнхай.

— Бүхы хүсэ шадалаа зорюулан, үбэлжэлгын үедэ нэгэшье толгой мал хороонгүй, тобир тарганаар зунай бэлшээридэ гаргахаб,—гэжэ нүхэр Тарханов хөөрэнэ.

П. ЖУЖАЕВ.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой (Зэдэ) тугалшан Екатерина Цыденжаповна Данзанова Чимид Тамажаповна Дондокова хоёр тугалнуудаа һайнаар адуулжа, шэгнүүрынь дунда зэргээр сүүдхэ бүрн 960 граммаар нэмэнэ. Зураг дээрэ: Е. Ц. Данзанова, Ч. Т. Дондокова гэгшэд.
А. Мантаевай фото.

ТҮРҮҮШҮҮЛҺЭЭ ЖЭШЭЭ АБАМААР

Гүрэнэйнгөө засаг түрын һунгалтые Бэшүүрэй ажалшад баяр баясхалантайгаар, ажалай амжалтатайгаар угтаба. Охин-Булагай совхозой хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, шилээдгүй ажалай амжалта туйланхай. Эдэнэр агуухэ долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлдэ хамта 9500 центнер мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй юм. Теэд нэгэдэхи кварталда 1290 центнер тушааха байһан аад, 1720 центнер мяхан тушаагдаба. Тэрэ тоодо 832 центнер үхэрэй, 257 центнер гахайн, 464 центнер хонинoй, 102 центнер адуунай, 62 центнер шубуунай мяхан бэлэдхэлэй пунктда ороо.

Илангаяа совхозой хоёрдохи отделениин малшад (эрхилэгшэнь нүхэр Кожевников) мүрысөөндэ шалгараа. Жэшээлхэдэ, мал шахан таргалуулха гүүртын малшад Федос Брянский, Александр Васильев гэгшэд харууһалжа байһан хашараг, бурyудаа сүүдхэ бүридэ 800—1000 граммаар нэмээжэ шадана. Эдэнэр үдэртөө 2,5 килограмм үбһэ, 2 килограмм концентрат, 10 килограмм силос, 3 килограмм ногоон һолоомо шахамалнуудай тус бүридэ үгэдэг.

— Манай совхозой малшад нэгэдэхи кварталдаа гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэхээр хүдэлжэ байна. Март һарын һүүл багаар тушаагдахаар үшөө 70 гаран хашараг, буруу таргалуулагдажа байна. Тэдэнһээ адагынь 182 центнер мяхан абтаха. Үшөө жараад гаран центнерэй 40 гахай шахагдажа байнхай,—гээд совхозой директор нүхэр Плюснин мэдүүлбэ.

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой хонишод мүн лэ хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ. Һүүлэй мэдээгээр эндэ хамта 3500 хурьгад абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Ахалагша хонишон Базар Дугаровай отарада 395 эхэ хонидһоо 380 хурьган абтаад, бүтэн бүрин түлжүүлэгдэжэ байна. Парай хурьгад найдамтай гарта харууһалагдана. Эндэ дүй дүршэл ехэтэй хонишод Дашима Дугарова, Удылма Бухаева, Мидагма Жаргаева гэгшэд хүдэлнэ.

Баһашье колхоз соогоо нүхэр Алексей Сафоновой отара түрүү зэргэдэ нэрлэгдэнэ. Эндэхи малшад 380 эхэ хонинһоо 370 гаран хурьга абаад, һайнаар түлжүүлнэ. Үшөөл арбаад хурьга абабал, тэдэнэр хараалһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэ юм.

Түрэл партиингаа ЦК-гай Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото хэрэгээрээ бэелүүлжэ, «Рассвет» колхозой суута тугалшан Ксения Афанасьева жэлһээ жэлдэ ажалай шэнэ илалтануудые туйлана. Үнгэрэгшэ жэлдэ 40 тугал 10 һарын туршада түлжүүлжэ, тус бүриень 250—270 килограммтай болгожо шадаа. Байгша ондо 43 тугал тушаажа абаад, баһал колхоз соогоо түрүүлжэ ябанхай. Нүхэр Афанасьева зургаан жэлэй туршада тугалшанаар хүдэлжэ, шилээд ехэ ажалай дүй дүршэлтэй болохоһоо гадна, олонийтын ажалай түлөө үнэн зүрхэнһөө, эсэхэ сусахаяа мэдэнгүйгөөр хүдэлнэ. Үглөөнэй 6—7 часһаа эхилээд лэ үдэшэ орой болотор өөрынгөө хаража байһан тугалнуудые харууһалхаһаа гадна, нүхэдтөө туһа хүргэдэг. Январь һарын дүнгөөр Ксения Афанасьевагай хаража байһан тугалнууд тус бүридөө сүүдхэдээ 1010 граммаар нэмэһэн байна.

Д. Цыденжапов,
манай корр.

Ереван. Ар[...] нинэй нэрэмжэ[...] бүтээлгын томо [...] үнэтэ үүсхэл [...] приятиин хүдэл[...] гоо арга болом[...] хэрэглэжэ, долоо[...] жэлэйнь даабар[...] тээр дүүргэхэ г[...]

Дээшэлүүлэгд[...] бэедээ даажа аб[...] Бакугай элект[...] гын заводуудай, [...] тротехническэ за[...] вуудые социа[...] оролсохые уря[...] лэй табадахи [...] сэбые болзорһоо[...] хын түлөө нэтэр[...] рүүлхые Армени[...] ленна предпри[...] рилэгшэдтэ ханд[...]

Зураг дээрэ: Е[...] машина бүтээлг[...] түрүү хүдэлмэр[...] баруулжаа) — с[...] тальщик Р. Мо[...] начальник Г. Ге[...] мастер А. А[...] А. Оганесян, сле[...] М. Мхитарян.

ТАСС-ай ф[...]

АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛ, ТҮЛБЭРИ УЛАМ ҺАЙЖА[...]

Экономическа конференциин дүнгүүд

Хонин ажалда ажахын тоосоо нэбтэрүүлһээр хэдыхэн саг үнгэрбэ. Хоридо болоһон экономическа конференци дээрэ эгээл энэ асуудалаар, энээнэй зарим тэды дүнгүүд тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо. Энэ асуудалаар элидхэл хэһэн Хориин үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Игнатьев, мүн үгэ хэлэгшэд ажахын тоосоо нэбтэрүүлһэнэй зарим тэды дүнгүүд тухай тоггон хэлэбэ.

Хориин үйлэдбэриин управлениин совхозууд, колхозуудай ажахын гол һалбари хонин ажал болоно. 1962 ондо эндэхи ажахынуудай олзо доходой 36,4 процентнь, мяханай 37,4 процентнь хонин ажалһаа ородог байна. Энэ шиидхэхы һалбариие ашаг ехэтэй болгохо шухала.

Хонидой тоо толгой улам олошоруулха, хониной мяха, ноохо ехээр абахын тулада хонин ажал эрхилхэ онол арганuудые нарижуулан һайжаруулха тухай элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглэбэ.

ХОНИШОДОЙ БРИГАДАНУУД

Ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригаданууд хадаа хонин ажал эрхилхэ эгээл һайн онол арга гэжэ управлениин олон совхозуудай дүй дүршэл харуулба. Ноохо, хониной мяха абалгатай хабаатай бүхы хүдэлмэриие иимэ бригаданууд өөһэдынгөө хүсөөр дүүргэдэг юм.

1962 ондо үйлэдбэриин управлениин харьяата ажахынуудта 82 иимэ бригада хүдэлөө юм. Эдэнэр 73630 хурьга абажа томо болгоо, 6284 центнер ноохо абаа. Энэнь бүхы ноохоной 95,5 процентнь болоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хонишодой бригаданууд ехэ хэмжээнэй үбһэ тэжээл бэлэдхээ гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай бэлэдхэһэн бүхы үбһэ, зеленкын 47,8 процентые эдэнэр бэлэдхэһэн байна. Хонишодой бригаданууд иимэ ехэ үбһэ тэжээл хэзээшье бэлэдхээгүй юм. Иигэжэ эдэнэр 1963 ондо ноохо, хониной мяха ехээр абаха найдамтай эрхэ нүхэсэл байгуулжа шадаа. Олонхи бригаданууд даалгагдаһан сабшалан дээрээ ехэ хүдэлмэри ябуулдаг гэжэ эндэ тэмдэглэгдэбэ. Энээнэй ашаар үбһэ ногооной һайн ургаса абтадаг болонхой. Нэн түрүүн сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. Олон бригаданууд сабшалан дээрээ тошон халяадаг, саһа тогтоодог, наг шэбхэ шэрэдэг, уһалдаг болонхой. Зарим газарта үтэг хээд, хорёолдог болонхой. Жэшээнь, Анаагай совхозой Далай Гончиковой хонишодой бригада үтэг хэһэн газарайнгаа гектар бүриһөө 70 центнер үбһэ абаа. Энэ бригада 2840 центнер үбһэ абаха түсэбтэй һаа, 4014 центнер бэлэдхэһэн байгаа. Энэ жэлдэ нүхэр Гончиковой бригадынхид сабшалангаа хорёолжо дүүргэхэ юм.

Хонишодой олон бригаданууд һайн үрэ дүн туйлаба. Анаагай совхозой 4-дэхи отделениин Цыденжаб Цыреновэй хүтэлбэрилдэг ажахын тоосоондо ороһон бригада үнгэрэгшэ жэлдэ 1560 эхэ хонинһоо 1251 хурьга абажа томо болгоо гэхэ гү, али энэнь 100 эхэ хонинһоо 80,1 хурьган абтаһан болоно. 586 центнер хониной мяха абаха түсэбтэй аад, 664 центнер абаа. 83,35 центнер һайн шанартай ноохо абажа гүрэндэ тушаагаа. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 104 процент дүүргээ. Иигэжэ энэ бригадынхид гаргаша багатайгаар ехэ продукци абаһан байна. 1 центнер ноохоной өөрын үнэ 142,05 түхэригтэ, 1 центнер мяханай өөрын үнэ 20,60 түхэригтэ болоо. Эдэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа һураггүй бага гэжэ тэмдэглээ. Мүн энэл совхозой Б. Дондоковой бригада тад ондоо үрэ дүнгүүдтэйгээр ажахын жэлые дүүргэбэ. Эндэ 1 центнер ноохоной өөрын үнэ 224 түхэриг болоо гэхэ гү, али нүхэр Цыреновэй бригадынхиһаа 1,6 дахин үнэтэй болоно. Хэрбээ Анаагай совхозой ажахын тоосоондо ороһон бүхы бригаданууд нүхэр Цыреновэй бригада шэнгеэр хүдэлөө һаань, 1962 ондо энэ совхоз 7653 хурьга, 2296 центнер хониной мяха нэмэжэ абаха байгаа. Нүхэр Цыреновэй бригадынхидтал адляар совхозой бүхы бригадын хонишод ноохо хайшалаа һаань, ямар ехэ ноохон нэмэжэ абтаха байгаab! Тус совхозой хонишодой бүхы бригадануудай абаһан 1 центнер ноохон, мяханай өөрын үнэ нүхэр Цыреновэй бригадынхитай адли байгаа һаа, 83 мянган түхэригэй арьбалалта болохо байгаа.

Анаагай совхозой хонишодой бүхы бригаданууд нүхэр Цыреновэй бригадынхид мэтэ дүнгүүдтэй байгаа һаань, 247 мянган түхэригэй олзо нэмэжэ орохо һэн. Тиигээ гээшэ һаа, тус совхоз 1962 ондо гарзада (тэрэнь 244 мянган түхэриг болоно) орохогүй байгаа.

Чисаанын совхозой 2-дохи фермын ажахын тоосоото Намсалма Дулмаевагай хүтэлбэрилдэг хонишодой бригада үнгэрэгшэ ажахын жэлые һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр дүүргээ. 1600 эхэ хонинһоо 1239 хурьга абажа томо болгоо, ноохо хайшалха түсэбөө 101 процент, үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 113 процент дүүргээ юм. 1 центнер ноохоной өөрын үнэ 177 түхэригтэ болоно.

ТАРГАН МЯХА, ТОРГОЛИГ НАРИН НООҺО АБАХЫН ТҮЛӨӨ

Ехэ хэмжээнэй эдеэ хоолой зүйл абахын түлөө тэмсэхэһээ гадна, ажахын тоосоото бригаданууд хүдэлмэриингөө шанар улам һайжаруулхын түлөө тэмсэдэг гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Эндэхи управлениин олон ажахынуудта хурьгадые түргэнөөр томо болгохо хэмжээнүүд абтана. Жэшээнь, «Победа» колхозой Марху Дамажаповай даажа ябаһан ажахын тоосоото бригада 583 хурьга абаад, томо болгожо байна. Нэгэ һаратайдаа хурьган бүхэниинь 9,2 килограмм татажа байба. Хурьган бүхэн сүүдхэдээ дунда зэргээр 202 граммаар, заримаһиинь бүри 300 граммааршье нэмэнэ. «Коммунизм» колхозой Дондок Бадмацыреновэй даадаг отарада түрүүшынхеэ хурьгалжа байһан зуһагуудһаа 150 хурьгад абтанхай. Зарим хурьгадынь сүүдхэдээ 350 граммаар нэмэнэ.

Хурьгадые түргэнөөр таргалуулдаг үшөө нэгэ иимэ жэшээ дурдая. Цынгэ Буянтуевай отарынхид үнгэрэгшэ жэлдэ эрэ хурьгадые саг соонь таһалаад, һайнаар хараһан, эдеэлүүлһэн байгаа. Тиигэжэ 400 хурьга тэрэл жэлдэнь гүрэндэ оруулаа юм. 8—10 һаратай хурьган бүхэниинь 37—40 килограмм татаһан байна. Энэ хадаа ажахые бодомжотойгоор, зүбөөр эрхилһэнэй ашa үрэ мүн болоно. Эрэ хурьгадые иигэжэ томо болгоходо, һүрэг соо эхэ хони олоор бариха аргатай болгоно.

Абаһан продукцияа хямдаруулхын, үлүү гаргаша хорооxын тулада хонишодой бригаданууд зохихо хэмжээнүүдые абажа байна гээд элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Һайнаар хүдэлдэг хонишодой бригаданууд хажуугаар мүн ахир муугаар ажаллагшад бии байна. Хонидой тоо толгой олошоруулха, ноохо, мяха ехэдхэхэ арга боломжоёо эдэнэр хүсэдөөр хэрэглэжэ шаданагүй. Жэшээнь, Хэжэнгын совхозой нүхэр Куприяновай хүтэлбэрилдэг хонишодой бригада 100 эхэ хонинһоо 25 хурьга абаһан байна. Ноохо хайшалха, мяха абаха түсэбөө дүүргээгүй. Үбһэ тэжээл багаар бэлэдхээ. Мүн Анаагай совхозой нүхэр Цырендоржиевай даадаг бригадын ажалай үрэ дүн баһал иимэрхүү байна. Үгышье һаа, муу хүдэлмэриин гэршэ болгон нэгэ иимэ баримта дурдая. Үдын совхозой нүхэр И. П. Кучумовай бригадынхидай абаһан 1 центнер ноохоной өөрынь үнэ аяар 376 түхэригтэ болобо.

Хонишодой олон бригадануудай муугаар хүдэлһэнэй гэмээр 1962 ондо Хориин үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудта хонин һүрэг мүртэй үдөөгүй. 1961 онойхитой жэшэхэдэ, нёдондо жэл хонидой тоо толгой оройдоо 2,5 процентээр олошороо юм. Яруунын, Исэнгын, Хэжэнгын совхозуудта саада жэлэйхиһээ бага ноохон 1962 ондо абтаа. Эдэ бүгэдэнь ажахыда муу хойшолонтой байба. Зарим совхозууд ехэ гаргаша хэжэ, ноохо абаһан байна. Жэшээнь, Исэнгын совхоздо 1961 ондо 1 центнер ноохоной өөрын үнэ 248 түхэриг байгаа һаа, 1962 ондо 282 түхэриг, Хэжэнгын совхоздо—203—339 түхэриг, Чисаанын —106—311 түхэриг, Анаагай совхоздо—192—380 түхэриг болоһон байна. Эхэ хонидой олоороо һубайрһанай, гарза хоролтодо ороһоной, мүн бэшэ үлүү ехэ гаргаша хэһэнэй гэмээр иимэ дутагдал гараһан байна.

Хониной ноохо, мяха абахадаа хэгдэдэг гаргаша хорооxо талаар эндэхи ажахынууд ехэ хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэй, саашадаашье хэхэ юм. Хонишодой бригада бүхэн гаргаша бага болгохо гэжэ оролдохо зэргэтэй. Жэшээнь, хонидой дэбдихэр болгохо хохир бэлэдхэхэ шухала гэжэ элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэһэн Цынгэ Буянтуев онсолон тэмдэглэбэ. Юуб гэхэдэ, һолоомоор дэбдихэр хэхэдэ, хохир бэлэдхэгшэһээ һураггүй ехэ гаргаша хэгдэхэ байна. Энээниие хараадаа абажа, Үдын совхозой 5-дахи фермын Иван Бобковой хүтэлбэрилдэг бригада 19 кубометр хохир бэлэдхээ. Мүн энэл фермын Петр Филипповэй бригада 21 кубометр хохир бэлэдхэнхэй. Бусадшье совхозуудай хонишодой бригаданууд дэбдихэр хэхэ хо[...] лэнхэй. Энэ мэтэ[...] балаа, алмаа һа[...] циин өөрын үнэ [...] һэн.

Хонин һүрэгы[...] һо, мяха ехээр а[...] хизааргүй ехэ [...] соондо ороһон [...] бригаданууда[...] ба. Энэ һалбари[...] эрхилхэ эгээл та[...] га хадаа ажахы[...] сно бригаданууд [...]

БИИ БАЙҺАН [...] УСА[...]

Хонишодой и[...] хүдэлмэридэ то[...] нуудые усадхаха[...] һайжаруулха, [...] шуулха тухай [...] ехэ хөөрэлдөөн [...]

Энэ үнгэрһэн [...] соондо ороһон [...] нуудай хүдэлмэ[...] тагдалнууд тохё[...] шээнь, зохихо б[...] ябуулангүй да[...] мянга гаран хо[...] байгуулхада үл[...] Бэе бэеһээ холо [...] отарануудай ху[...] таарамжагүй ба[...] тэжээл хомортой [...] бригаданудай [...] залһаншье байг[...] бригаданудта с[...] дирнуудые таби[...] байна. Иигэжэ [...] ехэтэй хонишод [...] һаа холодожо, [...] ажалда һайн нү[...]

Хонишодой бр[...] түлбэриин гур[...] гаа. Юуб гэхэд[...] хэһэн ажалые, [...] хараадаа абанг[...] хы гэшүүдтэ а[...] байгаа. Энээнэй [...] нинһоо 80 хур[...] гоһон, мүн ех[...] хонидоо һайнаа[...] хим хонишон м[...] нишонтой адли [...] һаниинь буруу, [...] түрүү хонишод[...] байһаниинь ой[...] шалтагаанаар [...] хонишод ехээр [...] рим хүнүүд да[...] харюусалгагүйг[...] гээшэ. Энээнии[...] хонишодой ажа[...] шуулха хэмжээ[...]

Хүдэлмэришэ[...] нид даалгажа [...] ушар хадаа аж[...] лүүлдэггүй ба[...] Гадна, зарим га[...] хонишодой бриг[...] хэдөө хүдэлмэр[...] дын ехэ багые [...] байһаниинь ба[...] нэй гэмээр зар[...] нууд муугаарш[...] һан юм. Мүн а[...] тоб байса хэг[...]

Хонишодой [...] нуудай хүдэлм[...] тагдалнууд гар[...] малай, үбһэ та[...] дукциин бүри[...] байгаа. Үнгэрэ[...] дта хонишод[...] риин бүридхэ[...] тодо һонор д[...] байшоо. Хони[...] дэхи ажахын[...] мэри һайжар[...] хэмжээнүүдые [...] жэ конферен[...] нүхэр Буянт[...] (Хэжэнгын со[...] нин һүрэг н[...] отарануудые [...] классаарнь [...] эдэнэр дурадх[...] дай тусхай от[...] мяха, ноохо а[...] лэдхэхэ дааб[...] һайн байха г[...]

Эмэ хонидо[...] нуудые бүри[...] нишодой бриг[...] хэхэ тухай ко[...] рэнгы хөөрэл[...]

Экономическ[...] элирүүлэн хэ[...] дые усадхаха [...] хи ажалай э[...] түлбэриинь [...] хэмжээнүүд [...]

Мэргэжэлтын хэһэн туршалга

КУКУРУЗА БОБЫ ХОЁРЫЕ ХОЛИЖО ТАРИХАДА ҺАЙН

Манай республикын хүдөө ажахынхид кукурузые ямаршье нютагта тарижа, баян ургаса абадаг болоо. Олонхи кукурузашад дунда зэргээр гектар бүриһөө 300—400, дээшэньшье центнер набша намаа ургуулна гээшэ. Мүнөө кукурузын силос элбэгээр дарадаг болоһон хойноо, тэрээнэйнгээ шэмые дээшэлүүлхэ гээшэ ехэ удха шанартай болоод байна.

Минии һанахада, кукурузын силосэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула кукурузые тэжээлэй бобытой хамта таряа һаа, таарамжатай гээшэ ха.

1962 ондо Бэшүүрэй сорт туршалгын участок дээрэ кукурузые тэжээлэй бобытой холёод тарижа үзэгдөө. Энэ хадаа дүрбэн ондоо янзаар таригдаһан байгаа:

1. «Днепровская 56» сортын үрэһэн холисогүй таригдажа үзэгдөө.

2. Хоёр зурууд кукуруза, тиигээд хоёр зурууд бобы тариггдаад туршагдаба.

3. Кукуруза бобы хоёрой зурууд һэлгүүлэн таригдаа.

4. Хоёр зурууд кукуруза алгасаад, нэгэ зурууд бобы һуулгагдаһан байна.

Набша намаанайнь ургаса дунда зэргээр иимэ болоо. (Доро толилогдоһон таблица харагты).

Энэ таблица шэнжэлээд үзэхэдэ, кукурузын сэбэр тарилга ургасаараа түрүү һуури эзэлбэшье, тэжээлэйнгээ шанараар бэшэ. бэшэндээ булигдаад байгаа. Тиин эгээл таарамжатай тарилгань дүрбэдэхи янзаар тарихада үгэнэ. Иимэ янзын холимог тарилгада белок ехэтэй бобын набша намаа 20 шахуу процентнь болоно бшуу, ургасаараашье кукурузын сэбэр тарилгада дүтэ.

Нүгөө хоёр янзын холимог тарилга 36 процент хүрэтэр бобытайшье һаа, набша намаанай ургасаар нилээдгүй бага байна.

Тиимэ дээрэһээ шэмэ ехэтэй тэжээл элбэгээр үгэдэг ганса дүрбэдэхи янзаар тарихые республикын колхоз, совхозуудта дурадхагдана.

Энэ янзаар юрын «СКГ-6» гү, али «СКГН-6в» түхэлэй сеялкэнүүдээр тарижа болохо юм. Гансал сеялкынгээ һабануудта үрэһэ хүрэнгөө иигэжэ һубарюулаад хэхэ ёһотой: 1-дэхи һабадань — кукуруза, хоёрдохидонь—бобы, дундахи хоёр һабадань — кукуруза, удаадахи һабадань — бобы, һүүлшын зургаадахи һабадань —кукуруза.

Дурадхагдаһан янзаар кукуруза бобы хоёрой холимог тарилга хээ һаа, силос болгогдоһон набша намаа нилээд үгег, шэмэтэй боложо үгэнэ бшуу. Тиихэ зуураа ургасаншье доошоо ороногүй.

Туршалгын вариантанууд	Ургасань га бүриһөө (цент.)	Тэрэ тоодо бобын ургаса (цент).	Тэжээлэй единицэ абахада (цент.)
Кукурузын сэбэр тарилга	650	—	123,5
Хоёрдохи янзаар тарихада	500	163	90,1
Гурбадахи янзаар тарихада	516	170	92,9
Дүрбэдэхи янзаар тарихада	588	107	108,6

Е. Улахинов,
Бэшүүрэй сорт туршалгын участогай эрхилэгшын туһалагша.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1963 оной мартын 7.

...ЖЕНЕВЭДЭ

...ь һарада Женевэ ... Женевэ шадарай ...шэрмэришэнэй һуу-... ...шыхан гэр эзэл-... ...артань—шулуу ...ай эдеэнэй газар, ...ахан таһалга-...һэн. Эдеэнэйнгээ ...утган абадаг бэ-...лаа, номуудаа ...уднай һандали ...табигдадаг һааб ...ай газарые Игнат ... «Контрбандист-... ...эшэ гэжэ шоглон ...д балай олооро[о] ... суглараагшагүй ... уулзажа хөөрэл-... ...тэхэнэ байһан ...али нуурай эрьедэ ...

...ч бидэ хоёр мэ-...лээд, нэгэ һараар ...хаяа гараа һэмди. ...а (Мария Мои-..., хамта ябалсаһан ...ай амитанай гэш-...шалха дуратай ...тэй уулзангүй-...гүй» гэжэ гэмэр ... бэлэй. Бидэнэр ...н зонһоо шадаал ... бартаа холын га-...айгаабди. Тиигэжэ ... зайгаа һэмди: үг-...хүрөөд байхаяа мэ-...лэн эсэжэ эсэжэ ...эртэз орохотойгоо ...тташахаш даа. ...омор ябаабди. Тии-...ли үндэгэ хуурай-...эһээнь улаан ар-...а булагай хүйтэн ...уулдаг байгаабди. ... хаа яахан эдигшэ ...ал-демокрадуудай ... соо хүдэлмэришэ ... бидэндэ үгөө һэн: ...ар бэшэ, улаа-...улаар, хара хүдэл-...эолхэеэ яана гээ-... һурагтүй үнэгүй ...а юм». Тэрэ хүнэй

Надежда Константиновна Крупскаягай хэлэһэн үгэнүүдэй, бэшэһэн дурдалгануудай оруулагдаһан «Манай эгээл һайн нүхэр» гэһэн гаршагтай номһоо 1962 оной декабриин 25-да, шэнэ жэлэй февралиин 10-да газетэдэмнай хоёр хэһэг толилогдоо һэн.

Тэрэнээ үргэлжэлүүлжэ, В. И. Ленинэй Женевэдэ байһан тушаа Н. К. Крупскаягай хөөрөө толилбобди.

хэлээшые дүүргэдэг болоо һэмди. Баяшуул буржуазиин хойноһоо унатараа зүдхэһэн заахан чиновник гү, али лавочник өөрынгөө албата зоноор хамта нэгэ столдо заяа наһандаашье һуухагүй бшуу. Энэ жэрхэштэй заншал Европодо хаа хаанагүй дэлгэрэнхэй. Эрхэ сүлөө, демократи тухай тэндэ хододоо хөөрэлдэдэг аад, өөрынгөө гэртэ бэшэ, харин гоё һайхан отель соо албата зоноороо зэртэлжэ һуугаа һаа, хүнэй зэргэдэ хүн болоожо ядажа ябаһан мещанин ехэ нүгэлтэй эшхэбтэр гэжэ тоолохо бшуу. Харин Владимир Ильич ехэл дуратайгаар тэндэ орожо, үдын хоол баридаг һэн, хямда сэнтэй аад, шанартай һайнаар эдеэлүүлнэ гэжэ хүрэһөөр лэ магтажа орогшо бэлэй. Тэрэнэйнгээ һүүлээр баһал үнөөхи мэшээгүүдээ үргэлөөд лэ, саашаа тэшхэлдэг байгаабди даа. Тэдээнэймнай хүндэшье гээшэнь аргагүй: Владимир Ильичэй абажа ябааша соо француз хэлэнэй адар томо словарь байһан юм. Оршуулха гэжэ тэрэ һаяхан абаһан баһал зүгөөргүй хүндэ француз номые би өөрөө үргэлжэ ябааб. Теэд манай аяншалжа ябаһан саг соо энэ словарь, номууднай нэгэшье дахин нээжэ харагдаагүй бэлэй, тэдэниие шагаахын орондо дүн сагаан саһан малгайтай хада уулануудые, сэнхир хүхэ нуурнуудые, шууяатай хүүюур уһа голые һайхашаан хаража ябаа һэмди.

һара тухай саг соо иигэжэ аяншалһанайнгаа һүүлээр Владимир Ильичэй бэень һэргэжэ, гансата ондоо болоо бэлэй. Хадын горхоной хүйтэн уһаар угаажархихада ямар агшаб, эгээл тиимэ байгаа һэн...

Намар тээ, Женевээ бусажа ерэһэн хойноо хотынгоо түб газарта дүтэлжэ байралаа бэлэйбди. Владимир Ильич ном бэшэг һонирхон уншагшадай тусхай бүлгэмдэ бэшүүлээ һэн. Тэндэнь айхабтар баян библиотекэ бии аад, һуужа ажаллахадашье ехэ зохид байһан юм, француз, немец, англи хэлэн дээрэ захагүй олон газетэ, журналнууд абтадаг һааб даа. Үшөө юугээрээ эндэ һайн байгааб гэхэдэ, энэ бүлгэмэй гэшүүд ехэнхидээ наһажаал болоһон профессорнүүд библиотекэдээ хаа яа ерэжэ һуудаг һэн. Тиимэһээнь Ильич ехэ гэгшын таһалга ээлжэрхёод, зосоогуурнь дураараа ябажа, таг дээрэһээнь, хэрэгтэй номоо абажа байгаад, элдэб юумэ уншаха, бэшэхэ аргатай байгаа бэлэй... Ондоо юумэн тухай һаналаа табингүйгөөр ухаагаа гүйлгэхэдэ зохид. Тэрэ үедэмнай бодолгото болохоор юумэн яһала олон һэн...

Пролетариадай ангиин хурса мэдэрэлдэ, тэрэнэй зохёон байгуулхы хүсэ шадалда, мүн урдань табигдаһан түүхэтэ уг зорилгодо Владимир Ильич айхабтар гүнзэгыгөөр этигэдэг байгаа. Ангиин тэмсэл тухай Марксын һургаалые шудалжа, ород оронойнгоо бодото байдалые ажаглан хаража, шэнжэлжэ байха үедөө, урда үеын революционернүүдэй үзэл бодолдо эсэргүүсэжэ, ганса нэгэн тэмсэлшэдэй бэшэ, харин бүхы ангиин хурса шанга тэмсэлэй илагдашагүй хүсые лабаар ойлгоһон хойнонь Владимир Ильичэй сэдьхэлдэ тиимэ этигэл найдабари түрэһэн юм. Теэд энэнь ямар нэгэн танигдаа үзэгдөөгүй хүсэндэ һүгэдэн шүтэһэн ушар бэшэ һааб даа. Хэрэг ажалые айхабтар һайнаар мэдэжэ, бодото байдалые нарин нягтаар шэнжэлэн үзэһэнэйнгээ һүүлээр ажалша зониие эрхэ сүлөөтэй болгохо талаар пролетариадай дүүргэхэ шиидхэхы ехэ үүргэдэ Владимир Ильич этигэдэг бодоһон байгаа. Питерэй пролетариадай дунда ажаллажа, үдэр бүхэндэ тэдэнтэй уулзажа, хөөрэлдэжэ байһаниинь энэ этигэл найдабариие бүри бата бэхи болгоо һэн...

Ушар иимэһээ хүдэлмэришэн ангиин түрүү, ударидаха хүсэн болгошо партиин эрид шанга тэмсэлдэ, эмхи гуримтай байлгада, нэгэтэ зониие зэбсэгжүүлхэ ябадалда Ильич эсэшэ сусашагүйгөөр урьалхат бэлэй. Энэһэн тухайда «Вперед» газетэдэшье бэшэдэг һэн, Росси руугаа эльгээһэн бэшэгтүүд соогоошье хэлэдэг һэн.

Революци, буһалгаа хэхэ тухай Маркс, Энгельсэй бэшэһэн хамаг бүхы юумые уншажа, нарин нягтаар шэнжэлэхэһээ гадна Ильич сэрэг дайхүтэлхэ талаар ехэ олон номуудые шудалдаг байгаа, мүн зэбсэгтэ буһалгаа ямар аргаар, хайшан гэжэ эмхидхэхэ тухай али бүхы таһаань бодожо үзэдэг һэн.

Энэ хэрэгые шэнжэлхэ зуураа, партизан дайнай үедэ сохилто хэхэ бүлэгүүдые бии болгохо тухай мүн хүсэе «таба табаар, арба арбаар хубааха» тухай болоод, бэшэшье олон асуудалнуудаар толорхой түсэбүүдые өөрөө зохёодог байгаа.

Швейцар зоной гуримаар үнэгүйхэн үмдөө шабар шабхаһаа хамгаалжа халта шууһан, ородой революционер хүн үглөөгүүр бүхэндэ эртэ орожо ерэгшэ һэн. Баррикада бодхоохо, сэрэгэй добтолго хэхэ тухай үсэглэдэр уншажа байһан номоо хэзээшье хаахая мартаа һааб даа. Тиигээдшье удангүй өөрынгөө дадал болоһон сонхын хажуудахи заахан столдо һуужа, халзарһан толгойгоо шэнгэхэн үһые хаялта эльбэсэгэээд лэ, уншажа орохо даа. Таг дээрэ табятай байһан ехэ словарь абажа, танигдаагүй үгэ хүүр хараха гэжэ хаа-яа бодолор һэн. Тиигээд байгаа нэгэ хэһэг урагша хойшоо ябасагаагаад, столдоо һуужа, дурба нугалһан табхархэн саарһан дээрэ юунэйшьеб түхэйлэ жэжээр зад, урлигдаһагүй түргэнөөр бэшэжэ орохол. Энэ бүгэдые уншалган бүлгэмэй алба хаагша һайсал харадаг бэлэй.

Росси руугаа буу зэбсэг ябуулха гэжэ большевигүүд элдэб арга хүгэр бэдэрдэг лэ һааб даа. Теэд хэһэн юумэнииинь далайда унаһан боро-гой дүһал мэтэ багал байдаг һэн...

Большевигүүд зэбсэгтэ буһалгаанай бэлэдхэл хаһын тула айхабтар ехэ баатаршалга гаргажа, ами бэеэ хайралангүйгөөр яһала ехэ юумэ хэһэн байгаа. Зэбсэгтэ буһалгаа тухай хөөрэхэ гээшэ большевигүүдэй гол шухала уряа байһан юм.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Польшодо Сандомирска плацдарма дээрэ энэ ушар болоһон юм. Сержант Яков Иванович Зимин дайсадай таһалгаряа гүйгөөр буудажа байха үедэ угаа ехэ эрэлхэг зориг гаргажа, томо буу заһабарилһан байгаа. Я. И. Зимин удангүй ондоо частьда эльгээгдээ. Тиихэдэ Улаан Одоной орденоор шагнагдаһанаа артиллерист мэдээгүй байгаа бшуу. 18 жэл үнгэрөөд байхада энэ шагналынь баатар ээжээ олоһон байна. 10-дахи автобазын слесарээр мүнөө хүдэлдэг Я. И. Зиминдэ Сочи городой военком подполковник С. Н. Калинчиков баярай оршон байдалда орденыень барюулаа. Зураг дээрэ: С. Н. Калинчиков Улаан Одоной орденые слесарь Я. И. Зиминдэ зүүлгэжэ байна. ТАСС-ай фотохроника.

Дэлхэйн арадуудай 96 хэлэн дээрэ гараһан „Коммунис партиин манифестын" выставкэ

МОСКВА, февралиин 28. (ТАСС). «Коммунис партиин манифест» хэблэгдэн гараһан үдэрһөө хойшо 115 жэл гүйсэбэ. Энэ үдэртэй дашарамдуулан Карл Марксын, Фридрих Энгельсын музей соо уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй эгээн түрүүшын программна документ болохо «Манифест» хэблэлэй выставкэ мүнөөдэр нээгдэбэ. «Энэ бишыхан ном хадаа хэдэн олон томуудай адли: гэгээрэнгэй дэлхэйн эмхидхэлтэй болоһон ба тэмсэжэ байһан бүхы пролетариат мүнөө хүртэр тэрэ номоор зоригжуулагдан, урагшаа дабшажа ябна» гэжэ В. И. Ленин энэ ном тушаа бэшээ һэн.

— 1848 ондо Лондондо хэблэгдэн гараһан «Коммунис партиин манифестын» түрүүшын ном, мүн тэрэнэйһээ хойшо дэлхэйн арадуудай 96 хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараһан номууд энэ выставкэдэ табигданхай, — гэжэ музейн директор Н. В. Матковский ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ. — Тэдэной дунда — 1872 ондо Германида хэблэгдэн гарагдаһан К. Марксын болон Ф. Энгельсын «манифестдэ» зорюулжа бэшэһэн оролто үгэтэй ном бии. 1890 ондо Ф. Энгельсын оролто үгэтэйгөөр авторай хабаадалсалгатайгаар хэблэгдэн гараһан ном баһа бии. Марксын басаган Лаура Лафарг гэгшэдэ бэлэг болгон үгэһэб гэһэн Фридрих Энгельсын бэшэгтэй энэ номой түрүүшын хуудаһан тэндэ табигданхай.

Научна коммунизмын үндэһэ һуури табигшад, гениальна вождьнуудаһаа ород хэлэн дээрэ оршуулагдан гарагдаһан эдэ номууд ехэ һонирхолтой байна. М. А. Бакунинай оршуулһан «Манифестын» ород хэлэн дээрэ гараһан түрүүшын хэблэл эндэ орогшодые ехээр һонирхуулна. Энэ ном хадаа 1869 ондо Женевэдэ «Колокол» типографида гаргагдаһан байгаа.

Далаад онуудта оршуулагдаад, гар бэшэлгээр Россида дэлгэрэн тараһан «Манифестын» нэгэнь ардэмтэн-революционер Н. И. Кибальчич гэгшэ булгажа бэшэһэн юм. Тэрэнэй байгаада 1875 оной октябриин 11-дэ полици нэгжүүл хэхэдээ тэрэ гар бэшэлгые булияжа абаһан байгаа. Тэрэ оршуулгань Бакунинайхиһаа һурагтүй һайнаар хэгдэһэн байгаа юм. «Манифестын» эгээ түрүүшын марксисткэ оршуулгые ород хэлэн дээрэ Г. В. Плеханов хэһэн байгаа. Тэрэ 1882 ондо Женевэдэ хэблэгдэн гараһан нэгэ номынь энэ выставкэ дээрэ харагдаба.

«Манифестын» ород хэлэн дээрэ шэнээр хэблэгдэн гарахадань, Маркс Энгельс хоёр ехэ һайрлатайгаар угтажа, Плехановай оршуулгаа ехэ дээгүүр сэгнэлтэ үгэһэн байгаа юм. Тиибэшье, энэшье оршуулгаа зарим тадыь дутуу дундануудтай байһан аад, хожомнь заһабарилагдан гаргагдаһан байна.

Ород хэлэн дээрэ нюусаар гаргагдаһан хэдэн хэдэн номнуудтай тэндэ танилсаха болохо. Мүн Россиин элдэб городуудаар 80—90 онуудта гектограф дээрэ барлан гаргаһан гар бэшэлгэнүүд бии. Тэдэнэй зарим нэгэн дээгүүрнь полициин тамга дарагданхай. Юундэб гэхэдэ, революционно ажал ябуулагшадые арестовалхадаа тэрэ гар бэшэлгэнүүдые гамнаха баримта болгон булияжа абалсадаг байгаа бшуу.

Энэ выставкэдэ табигдаһан экспонадууд хадаа научна коммунизмын гениальна зохёоол бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр дэлгэрэн тараһаниинь гэршэ мүн болоно.

...ЦИАЛИС ОРОНУУДААР

...УҺАЛАГДАДАГ ...ЛОБО

...«Хортобадь» гэжэ ...ай журнал ...иигэжэ ба-...: Тисса мүрэн-... Хортобадь ... хадаа «хуу ... газар, хүнүүдтэ ...» ... хэдэн зуун ... уласхаалэн боло-... хилээмэ, хү-... Эгээл ... ...дүдүүр уһа-... тухай бо-... болоо. Тии-... тусэб табиха-... ...лэгдэгүй бэлэй. ... засагай тог-... тэрэ туса-... Зүүн зү-... ...альнь зуун ... тэдгал-...

Хитадай Арадай Республика. Советскэ Союзай туһаламжаар баригдаһан Чаньчунь городой автомобиль бүтээдэг завод («Цзефан») («Сүлөөрэлгэ») гэһэн ашабнай машинануудые гаргадаг. Зураг дээрэ: Бэлэн болоод байһан машинанууд заводай талмай соо байна.

Синьхуа ТАСС-ай фото.

АЖАЛШАДАЙ ОЛЗО ЕХЭ БОЛОНО

БУХАРЕСТ. Румыниин нөөсэлгын кассануудта мүнгэ хадагалагдадаг тоо улам олошоржо байна. 1962 оной һүүлдэ нөөсэлгын кассануудта хадагалагдаад байһан мүнгэнэйнь үлэгдэл, 1961 онойхидо орходоо, 33,1 процентээр ехэ байгаа. 1962 ондо Румыниин 1000 хүн бүхэнэй 328 хүниинь нөөсэлгын кассада мүнгэ хадагалдаг байба.

МОНГОЛ ПОЛЬШО ХОЁРОЙ КУЛЬТУРНА ХАНИ ХАРИЛСААН

УЛААН-БААТАР. МНР ПНР хоёрой хоорондоо 1963 оной культурна хани харилсаанай түсэб эндэ баталагдаба. Энэ түсэбэй ёһоор, культурын ажал ябуулагшад, журналистнууд, врачнууд болон бусад мэргэжэлтэд али али талаһаа айлшалалсажа байхаар хараалагдана.

АЖАЛШАДАЙ АША ТУҺЫЕ ХАРАЛСАЖА...

ВАРШАВА. Польшын хүдэлмэришэдэй нэгэдэмэл партиин ЦК-гай XII Пленумэй шиидхэбэриие «Трибуна Люду» газетэ тунхаглаба. Хүдөө ажахын болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин саашанхи ургалтада мүнгэ һомололгые ехэ болгохо асуудал тушаа энэ шиидхэбэри гаргагдаһан байна. ПНР-эй бүхы арадай ажахын таһалдалгүй хүгжэлтэдэ, мүн ажалшадай ажана тэнюун байдалые һайжаруулхада хүдөө ажахын үйлэдбэриин түргэн ургалта шиидхэхы удха шанартай гэжэ тэр тоголоод соо хэлэгдэнэ.

Польшын хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ бии байгаа дутуу дундануудые суглалха зорилгоор ПОРП-гэй ЦК хадаа белок ехэтэй бүтээгдэхүүнүүдэй тажаал ехээр гаргадаг болохо тухай, хүдөө ажахыда мүнгэ ехээр һомололхо тухай, түрэнэй хүдөө ажахынуудай техническэ баазануудые шанаждан һайжаруулха болон кадрнуудые бэхижүүлхэ тухай шиидхэбэри гаргаад, мүн бусад хамжээнүүдые хараалһан байна.

КУБАДА АРАДАЙ ГЭГЭЭРЭЛ АМЖАЛТАТАЙГААР ЯБУУЛАГДАНА

ГАВАНА. Һуралсалай энэ жэлдэ Кубын эхин һургуулинуудта 1.220 мянган ажалшадай хүүхэд һурана гэхэ гү, али Кубын революциин илахаһаа урда тэхидэ орходоо, хоёр дахин олон хүнүүд һуража байна. Энээнэй урда тээхи һуралсалай жэлдэ орходоо, эхин һургуулиин һурагшадай тоо 44 мянгаар олон болоо.

ДРВ-һээ АБТАҺАН МЭДЭЭСЭЛНУУД

ХАНОЙ. Һүүлшын хоёр жэлэй туршада Хойто Вьетнамда 200 мянга гаран гектар шэнэ бэ боро газар хахалагдаа. Тэрэ шэнэ газар дээрэ кофе, саахарай тростник болон бусад техническэ культурые ургуулха гүрэнэй ажахынууд түбхинэн хүгжэдэг юм.

Резинээр элдэб зүйлэй юумэнүүдые бүтээн гаргадаг Ханойн заводто 8 янзын автомобилиин шинэнүүдые гаргадаг тухай нех хүдэлжэ эхилээ. Энэ оронндо гаргагдаһан машинын шинэнүүд ехэ һайн шанартай байна гэжэ гэрш тэмдэглэгдээд байна.

ХИТАДТА ШЭНЭ НАНАЛ ТАТАГДАНА

ПЕКИН. Пекиндэ дүтэхэнүүр канал татагдажа байна. Тэрэ канал Чаобайхэ мүрэниие Агууехэ каналтай холбохо юм. Тэрэ канал бии болоходо, Пекин шадархи хэдэн арбаад мянган гектар таряалангай газар уһанда абтахаяа болихо. Каналай барилга дээрэ машинануудые ехэ олоор хэрэглэдэг.

Хүдэриин совхозоор ябахада...

(Замай тэмдэглэл)

Эдэ үдэрнүүдтэ манай республикын алишье булан тохойе абажа хараа һаа, ажалай амжалтын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байгаа хүн зониие заатагүй олохобди. Иимэ хүнүүд Хүдэрииншье совхоздо олон юм. Тэдэнэртэй танилсаха, уулзажа хөөрэлдэхэ гээд, совхозой парторг Гомбо Митапович Дашиевтай хүдөө гарахадаа, нэн түрүүн коммунис нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байгаа Алтайн отделени тээшэ ошоһон дардам харгыгаар табилуулабди. Гүнжадые адуулагша нүхэр Цыбеновтэй зуураа уулзажа, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэхэдэ, тэрэнэй яһала урагшатай ябажа байһаниинь мэдэгдээ. Нүхэр Цыденов Ширип Лубсанович урдань партиин Хяагтын райкомдо инструктораар, бэшэшье ударидахы ажалда ябаһан хүн. Хүдөө ажахыда хүдэлхөөр ерэхэдээ, мал ажалай амжалтын эгээл эхин булагыень гартаа абажа, тэрэниие үргэжэ хүсэлэнтэй, гүнжадые адуулха гэжэ шиидэһэн байна. Мүнөө нүхэр Цыбеновэй адуулжа байдаг гүнжад тобир тарган. Тиимэһээ нүхэр Цыбеновэй гүнжадые үрэжүүлхэ даабаря дүүргэхэнь лабтай.

Алтай тосхондо отделениин эрхилэгшэ Доржо Доржиевич Банзаровтай уулзаа. Ажал, малай үбэлжэлгэ, хабарай тарилгада бэлэдхэл гэхэ мэтын асуудалнуудаар хөөрэлдэжэ байтарнай, отделениин партийна организациин секретарь Жамцаран Цыренович Гунчитов орожо ерэбэ. Агроном мэргэжэлтэй нүхэр Гунчитов хабарай тарилгада хэр бэлдэжэ байгааһаа бидэндэ хөөрэбэ. «Таряанай үрэлэ хүрэнгэ сэбэрлэжэ дүүргүүтэй байнабди. Хүрэнгынгөө шанарыень шалгахаяа лаборатори эльгээбди. Трактор, сеялкэ гэхэ мэтын оньһон техникые заһабарилга яһала амжалтатай ябана», — гээд нүхэр Гунчитов хөөрэбэ.

Алтайн отделениин хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абаха уялгатай юм. Мүнөө зуунһаа 65 хурьга абаад, яһала һайн түлжүүлжэ байна. Хонишодой түрүү бригаданууд, жэшээнь, Цыбикжапова Намса Очиржаповна, Василеева Самжит Бадмажаповна гэгшэд 100 эхэ хонин бүриин 75—77 хурьга абаад, һайнаар түлжүүлжэ байнхай. Энэ хэбэрээрээ ажалаад, эдэнэр зундаа 350—400 эхэ хонидые үрэжүүлээд, мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха аргатай.

Алтай тосхоной урдахана байдаг һүнэй фермэдэ дүтэлхэдэ, кукурузын силосэй үнэр хангалтан хамар өөдэ сорьёно. Энэ фермэ кукурузын силосээр баян юм. Эгээл энэ ССР Союзай Верховно Советэй депутат Р. Г. Гонсорунов ажаллана. Энэ фермынхид совхоз соогоо түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан туг абанхай. Эдэнэр жэлһээ жэлдэ ажалаа түйлажа суурхадаг. Фермын эрхим һаалишан Дари Номитовна Цыренова аймагай Советэй депутадар һунгагдаа. Залуу һаалишан Валентина Харлуевна Рампилова түрүүшүүлһээ дутуугүйгөөр ажаллана. Эдэ хоёр жэлэй эхинһээ үнеэн бүриин 350—380 литр һү һааба. Мүн бусадшье һаалишадынь һайнаар ажаллажа байдаг. Алтайн һаалишад 1963 онойнгоо уялга дүүргэхэбди гэжэ бата этигэнхэй.

Эдэнэр амжалтатайгаар ажаллахаһаа гадна, мүн уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Клубай дэргэдэхи уран һайханай бүлгэм хүршэ тосхонуудтаа ошожо зүжэг табидаг, зониие баясуулдаг байна. Клубай дэргэдэ 30-аад хүнһөө бүридэһэн хоор, драматическа кружок эмхидхэгдэнхэй.

Эдэ бүгэдэнь хүнэй сэдьхэл баясуулха ёһоро баясуулна. Тиигэбэшье Алтайн отделениин ажал хэрэг хуу һайн гэжэ болохогүй. Дутуу дундануудынь олон бии, илангаяа хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ехэ дутагдалтай. Душэөөд гаран коммунистнар, 60-аад комсомолшууд байһан аад, политическэ нэгэшье кружок хүдэлнэгүй. Экономикын эхин шатын һуралсалай кружок намарһаа нааша 6 хэшээл үнгэрөөд, юушье хэхэеэ болишоо. Пропагандистаар баталагдаһан Д. Д. Банзаров январь һарада һаа хойшо нэгэшье хэшээл үнгэрөөгүй. Механизаторнуудай һургуулида 14 хүн һурана. Бэшэ хүнүүдынь үдэшэндөө юу хэхэ юумэеэ оложо ядана. Энэ тосхондо тусхай дунда һургуулитай арбаад хүн бии, теэд лекторнуудай бүлгэм эмхидхэгдээгүй, лекци уншагдадаггүй байба. Мүнөө иимэ бүлгэм бии болгодожо, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшөөр эхин һургуулиин дааша Очир Хандуевич Цыбиков баталагдаа. Бүлгэмэй гэшүүд түсэб табижа, фермэ дээгүүр, клуб соогоо лекци уншагдадаг болохонь.

Совхозой партийна комитет, хүдэлмэришэдэй комитет коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье һүүлэй үедэ энэндэ ехэ анхарал табигданагүй. Ёһотэдэһэ хангадаг байһаниинь нэгэ иимэ баримта гэршэлнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй апрель һарада хүдэлмэришэнэй комитедэй суглаан дээрэ мүрысөөн тухай асуудал харагдаһан байгаа. Мүрысөөнэй дүнгөөр фермэ бүхэндэ улаан одрнууд носоодог аад, мүнөө тиигэхэеэ болишонхой. Манай һанахада, энэнь ехэ дутагдал болоно.

Эдэ дутагдалнуудаа усадхажа, ажалаа бүри һайнаар эмхидхэбэл, алтайнхид абаһан уялгануудаа дүүргэжэ шадаха байха.

Бага Хүдэриин 2-дохи отделениин конторо соохи хүндэлэлэй самбар хооһон нюднүүдээрээ угтаба. Отделениин ажалай дүн олоной үзэмжэдэ үнихэнэй тунхаглагдахаяа болинхой. Лекци, элидхэл гэхэ мэтэ хүдэлмэри ябуулагданагүй. Отделениин эрхилэгшэ Петр Ионович Протасов нэгэшье газетэ, журнал бэшүүлээгүй байшоо. Партийна организациин секретарь Илларион Осипович Нечаев гансал «Правда Бурятии» газетэ абана. Энэ отделениидэ нэгэшье хүн «Известия», «Сельская жизнь», «Советская Россия» газетэнүүдые абанагүй. Мүн партийна, политическэ журналнуудые, «За рубежом», «Новое время», «Международная жизнь» гэхэ мэтын журналнуудые захяагүй байба. Угайхадаа, политкружогуудшье хүдэлхээ болишонхой. Клуб, библиотекэ соонь һони һониин хэмжээ ябуулагдануу үнгэргэгдэнэгүй. Тиигээд эндэхи залуушуул һонигүйгөөр сагаа үнгэргэнэ. Клуб соогоо һонин зүжэг, концерт, уншагшадай конференци эмхидхэхэдэнь яанаб? Энэ ушар тухай парторг Нечаевтай хөөрэлдэхэдэ, ажалдахи дутагдалнуудаа мэдэрхын хажуугаар яһала болотой нэгэ һанамжа мэдүүлбэ: «Энэ отделениин гурбан заахан тосхониие нэгэдхэжэ, нэгэ ехэ центр байгуулаад, ехэ клуб, 11 жэлэй һургуули, больница нээбэл, хүн зон олон болохо, хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуулхада зохистой болохо һэн. Тиигэбэл, залуушуулнайшье ондоо тээшэ ошохо гэжэ оролдохоёо болихо бэлэй». Энэнь зүбтэйшье байжа болоо.

Теэд, эдэ тосхонууд таруу гээд, мүнөө юушье хэнгүй һууха эрхэгүй. Совхозой парткомой, хүдэлмэришэнэй комитедэй, ВЛКСМ-эй комитедэй зүгһөө энээн тушаа бодомжолхоор сагынь болоо.

Д. ОЧИРОВ.

Һайшаалтай хэрэг

Тээсгэн «Улаан Аха» колхозой клуб соо хүн зон олоороо суглараад, хүхилдэн шууялдан байба. Ушар юуб гэхэдэ, 1962 оной табан парын туршада соо энэ колхозойхид һургуулиин томо байшан, багшанарай гэр 9 километр зайда зөөжэ шэнэдхэн табиба. Мүн баһа үхибүүдэй шэнэ интернат һургуули баригдаа. Бүрэн голой эхин һургуули колхозой правлениин хажууда табигдажа, үхибүүд холоһоо ябахаяа болёо.

Д. Лыгденов.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1963 оной мартын 7

„Ринг дуудана“

Номой шэнжэлэл

Буряадай номой хэблэл бокс тухай тусхай ном хэблэн гаргаба. Энэ номой һонирхолтой байһандань этигэжэ ядагданагүй, юундэб гэхэдэ, энээнэй урда тээ спортын энэ һалбари тушаа нэгэшье дахин ном хэблэгдээгүй ха юм. Манай боксын ямараар хүгжэжэ байһан тухай ном соо хэлэгдэнхэй. Номой авторнууд А. Атарханов, Б. Санданов гэгшэд тус спортын бэеын элүүр энхэдэ хэды шэнээн туһатайе тон зүбөөр харуулна.

Һүүлшын жэлнүүдэй хугасаан соо, илангаяа табяад онуудай һүүл багаар, манайда бокс дэлгэрэн хүгжэһэн байна. Сибириин болон Алас Дурна зүгэй зональна мүрысөөнүүдтэ манай боксёрнууд түрүү һууринуудые эзэлжэ гараа. Боксёрнууд Баранников, Сафронов, Бадмаев, Жигмитов, Митупов, Кондаков, Дворкин болон бусад мастернуудай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Тус ном соо манай республикада боксын дэлгэрһэн тухай, хүгжэлтэ тухайнь яһала һонирхолтой, тодоор хэлэгдэнхэй.

Ямаршье ехэ спортын гол үндэһэниинь хадаа багахан секцинүүдһээ эхитэй байдаг гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Мүн эндэшье Буряадай спортсменүүд амжалта туйлаһан байна. 1954 ондо Россин Федерациин эгээ бэрхэ боксёрнуудай дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ манай боксёрнууд түрүү һууринуудые эзэлһэн, 1955 ондо Каунасс хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

Тус ном зохёогшод багаханаартшье һаа, манай хүдөө аймагуудаар боксын ямараар хүгжэжэ байһание харуулна. Багахан лэ секцинүүдһээ XVI Олимпийскэ наадануудай чемпион болоһон В. Сафронов, XVII Олимпийскэ нааданда Англи болон Советскэ Союзай спортсменүүдэй хоорондо үнгэргэгдэһэн тулалдаануудта хэдэ дахин хабаадалсаһан боксёр В. Баранников гараһан байна ха юм. Сибириин болон Алас Дурна зүгэй спартакиадада манай команда хоёр дахин түрүү һуури эзэлһэн байна. Эдэ бүгэдэн тухай дуулгаад, Буряадайнгаа түрүү боксёрнууд тухай тус тудтань тобшохоноор бэшээ, мүн судьянар, тренернүүд тухай баһал мартаагүй. Эдэ нүхэднай спортын хүгжэлтэдэ ехэ үүргэ дүүргэдэг ха юм. Тэрэшэлэн боксёрнуудай категори тухай тобшохон мэдээнүүд ном соо тон зүбөөр оруулагданхай.

«Ринг дуудана» гэһэн ном соо боксын хүгжэжэ байһан тухай хэлэхэ зуураа, саашадаа ямараар хүгжэхэб гэһэн хараа бодолнууд дурдагданхай.

Энэ номой һонирхолтой, туһатайшье байхань дамжаггүй. Зүгөөр ном эды тэды дутагдалтай байна.

Нэн түрүүн энэ номнай боксёрнуудай мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлгэдэ ехэ туһа хүргэжэ шадахагүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. «Боксёрнуудай мэргэжэл шадабари» гэһэн бүлэгэй ном соо оруулагдаһанда һэжэг түрэмөөр байна. Стойконууд, сохилтонууд ямар байдаг бэ гэжэ дэлгэрэнгыгээр авторнуудай бэшэһэниинь үлүү ха гэжэ һанагдана. Мүн ном соогоо РСФСР-эй чемпионуудай нэрэнүүдые дурдаһан тоолобориие авторнууд дэмы үгөө ха, юундэб гэхэдэ, тэрээн соонь манай республикын нэгэшье боксёрой нэрэ уты ха юм. Тиихэдэ Улаан-Үдэ хотын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн спортсмен-боксёрнуудай дүүрэн бэшэ список үгтөө. Энэ списогынь 1950 он болоторхи чемпионуудаар хизаарлашанхай. Табин онһоо жаран он хүрэтэрхи үе сагые харуулһан список ном соогоо оруулхаяа яагаа гээшэб? «Трудовые резервы», «Локомотив», мүн бусадшье бүлгэмүүдэй ажал хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнуудай бии байһан ушар хэндэшье нюуса бэшэ. Хэдэн жэлэй урда тээ мэдээжэ боксёрнуудые хүмүүжүүлһэн эдэ бүлгэмүүд һүүлэй жэлнүүдтэ баһал бирагүй эрхэ байдалда байна. Эдэ бүгэдые алгасангүй гараа һаань, уншагшадта туһатай байха һэн бэзэ.

Буряадай номой хэблэл энэ номые хэблэхэдээ миил мянган хэһэгээр гаргаашань харамтай. Энэ ном мүнөө магазинуудта олдохоёо болинхо̆.

Ю. Зилотин.

Улаан-Үдын горзеленстройн П. Б. Будниковагай хүтэлбэрилдэг бригадынхид сэсэгүүдээ уһалжа ябана.

С. Балдуевай фото.

Орлигой дунда һур…

ДУУНАЙ ҺАЙНДЭР

Орлигой дунда һургуули дуунай һайндэр эмхидхээ. Һайндэртэ хабаадалсахын түлөө бүхы классууд нэжээд шэнэ дуу сээжэлдээ.

«Хотят ли русские войны», «Бухенвальдский набат» гэһэн дуунууд үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ.

МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАЛСАБА

Һургуулиин хоккей наадагшадай суглуулагдамал команда Түнхэнэй һургуулиин спортсменүүдтэй уулзахаяа Хэрэн оробо. Тэндэ эдэ хоёр һургуулиинхид өөһэд хоорондоо мүрысөө.

ДҮЙ Д… ХАЛАН…

Һургуули… нягта холбо… лаар энд… «нээмэл ур… соносхогдо… гой турша… түрэлхид һ… жэ, урогууд… Эдэ үдэртэ … нуудай з… уригдаа. … хи һургу… нартай дүй … лан абалса… Орлигой һ… дүршэл ех… шанар олон.

Бүлгэмэй чемпионууд

Республикын «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд хоорондоо боксоор түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө үнгэргэбэ. Мүрысөөн гурбан үдэрэй туршада боложо, боксын талаар техникэ һайнтай шадамар бэрхэшүүлынь бүлгэмэй чемпионой нэрэдэ хүртэһэн байна.

— Үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөн бүлгэмэй боксернуудай дунда мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэдэнь туһалхаһаа гадна, түрүү һуури эзэлэгшэдынь Шэтэ городто үнгэргэгдэхэ зонын мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олохо байна, — гэжэ «Труд» бүлгэмэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Хараев хөөрэнэ.

Мүрысөөнэй гурбадахи үдэр 36 хүн чемпионой нэрэ зэргэ буляалдаа. Эгээн түрүүлэн эдиршүүл рингдэ гаража, хоорондоо наадаба. Эдэнэр сооһоо Васильев, Елисеев, Хоров, Народный, Дараев, Плеханов гэгшэд нүхэдтөө орходоо һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, чемпионой нэрэдэ хүртэжэ, грамотаар шагнагдаба.

Тэдэнэрэй удаа эрэшүүл рингдэ гараха болобо.

— Одоошье һонин, һайн наадан болохо ёһотой, — гэлдэжэ эндэ суглараагшад хүхилдэнэ.

Тиигэһээршье байтар этээл хүнгэн бэетэйшүүл Александр Глушевский (Гусиноозерск), Пурбо Данзанов (Улаан-Үдэ) рингдэ дуудагдана. Боксёр Пурбо Данзанов бэеэр багашье һаа, нүтөөдэдөө тиимэшье бэлээр шуугдэхээр бэшэ: нааданай эхилэн сасуу добтолжо, нүгөөдөө мэгдэхээнэ, тухашаруулна. Мүрысөөнэй дүн гаргахада Пурбо Данзановынь очкогоороо диилэһэн байба. Мүн Дмитрий Похосоев, Валерий Нархинов, Станислав Окунев гэгшэдтэ хүрэжэ мүрысэхэ боксернууд байгаагүй. Тиигэжэ эдэнэр баһал чемпион гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

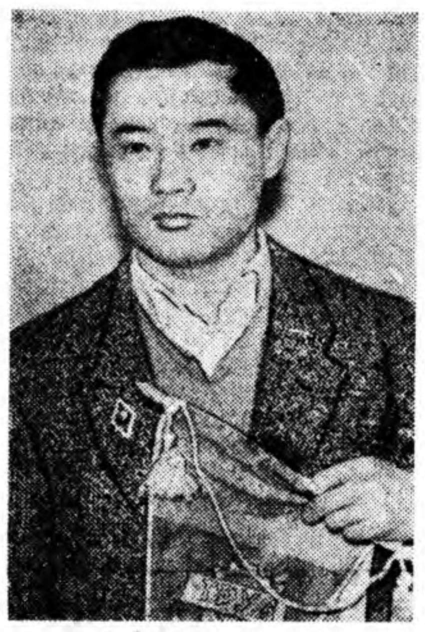

Зураг дээрэ: шадамар бэрхэ боксёрнуудай дундаһаа шалгарһан Анатолий Гаврилов.

Л. Хайдуровай фото.

— Рингын хүхэ буланда Владимир Доржиев, — гээд соносхогдоно. Владимир Доржиев бэрхэ боксер байхаһаа гадна, шударгы бэрхэ ажал хүдэлмэреэрээ Улаан-Үдэ городой барилгашадай дунда суурхадаг. Тэрэ мүрысөөнэй эхилэн сасуу Гусиноозерскын түлөөлэгшэ Валентин Овечкинэй урдаһаа шанга шангаар добтолжо, түрүүшын хоёр раундда олон очкотой болоно. Гурбадахишье раундын эхилхэдэ нүхэртөө дүрөө үгтэхөөр бэшэ, шадамар бэрхээр добтолжо, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тэрэнэй удаа хэдэн шамбайшуул тулалдажа, боксын гоё һайхан шадабари харуулагшадынь чемпионууд болобо.

— «Бурстрой» трестын түлөөлэгшэ Валерий Тарантаев, — гээд соносхогдожо, тэрэ Захааминһаа ерэһэн Юрий Кондаковтой мүрысэбэ. Гурбан раундын дүн гаргахада Валерий Тарантаев чемпион болоо.

Бүхы боксернуудай дундаһаа нэгэдэхи разрядай боксер Валерий Турлай гоё һайхан, мэргэн шадамараараа тэндэ сугларагшадаа баясуулна. Нааданай эхилһээр хэдыхэн секундын үнгэрөөд байтар тэрэ Дмитрий Трубниковые нокдаунда һуулгажа, чемпион болобо.

КАРУИДЗАВЫН ҺҮҮЛЭЭР...

СВЕРДЛОВСК. «Динамо» бүлгэмэй бүхэсоюзна үбэлэй нэгэдэхи спартакиадада зорюулагдаһан мүрысөөн эндэ конькишадай дунда үнгэргэгдөө. Мүрысөөндэ хабаадалсаһан Минск городой түлөөлэгшэ Эдуард Матусевич СССР-эй спортсменүүдэй дунда шэнэ рекорд туйлаба. Тэрэ хамта дээрэнь 185,463 очко абаһан байна. Эдуард Матусевич 500 метрэй зайе 42,5 секунда соо, 5000—7 минута 57,7, 1500—2:14,2, 10000 метрэйхиие 16.49,2 секунда соо гаталһан байна.

ЧЕЛЯБИНСК. Профсоюзуудай спартакиадые үттүүлан конькигаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Россин Федерациин олон түлөөлэгшэд хабаадалсаа. Эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн 500 метрэй зайда Ленинградай түлөөлэгшэ Тамара Рылова эрхимлээ. Хурдан солбон Тамара энэ зайе 47 секунда соо гаталжа, чемпион болоо. Дэлхэйн чемпион Лидия Скобликова 500 метрэй зайда дүрбэдэхи хүн фиништэ хүрэжэ ерээ. Тиибэшье һаа, Лидия Скобликова 1500 метрэй зайда урилдахадаа эрхимлэжэ, 2 минута 30,2 секунда харуулаа.

Хоёр зайда урилдагшад сооһоо Лидия Скобликова 98,266 очкотой түрүүлжэ ябана. Рылова—99,000, Тузова 100,866 очкотой удаадахи һууринуудые эзэлэнхэй.

(ТАСС).

„Эрдэм“ совхоздо...

★ Даши-Доржи Цырендоржиевай, Бата Дамбиевай даадаг холын отарануудта 94 метр гүнзэгытэй худаг малтагдажа, тэндэхи малшад уһаар хангагдаба.

★ Совхозой 4-дэхи отделениин түб—Шэнэһэтэ нютагта 80 гаран айл ажаһуунa. Эндэхи зон бүхыдөө газетэ, журнал олоор захина. Илангаяа нүхэд Эрдынеев. Дондуков, Будаев, Дашицыренов болон бусад хэдэ хэдэн газетэ, журнал абана.

Д. Лопилов.

Энээниие дуулаа һэн гүт?

Россида саарһанай анха түрүүшын тээрмэ 1564 ондо бии болоһон түүхэтэй. XVII зуун жэлэй эсэс багта гансахан Москва шадар саарһанай хэдэхэн тээрмэ хүдэлжэ байһан гэхэ.

Россида түрүүшын саарһан XVIII зуун жэлэй эхеэр гаргагдаа. 1720 ондо Калуга шадар зузаан саарһанай завод бии болгогдоо. Тэрэ хадаа Европодохи томо заводуудай нэгэн байһан.

**
*

Данида санын спортдо ехэ дуратай. Гээшье һаа санаар ябаха саһан бага байдаг. Тиимэһээ санын мүрысөөнэй болохын урда тээ саһа вагондо ашажа түмэр замаар Норвегиһээ зөөдэг байха юм.

**
*

Индонезидэ, Ява ольтирог дээрэ халуун уһатай һонин нуур байдаг. Нуурай уурал, газ дээшээ дэгдэхэдээ хайша хайшаа 3 метр хэмжүүртэй үлеэгдэһэн хөөһэн болодог.

**
*

Осло хотодо ажаһуудаг Норвегиин шэл хэдэг мастер эбхэгдэдэг шэл гаргаха арга зохёогоо. Энэ гайхамшаг шэл хайшан гэжэ, ямар зүйл оруулжа гаргаһан тухайнь тон нюуса гэжэ газетэ мэдээсэнэ.

(**Календарьһаа** абтаба).

Хүхэлтэнүүд, мүльһэнэй туулмагууд, уласхоорондын худалдаа наймаан тухай

СССР болон бусад социалис оронуудта Америкын эд бараа нилээд багаар худалдадаг болохо тухай США-гай худалдаа наймаанай министерство соносхоо. 49,6 миллион долларой эд бараа эдэ оронуудта худалдахаар тодорхойлогдоо. Энэ хадаа нёдондонойхидо орходоо нилээд бага байна. (Хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ).

1964 онһоо оройтуулангүй худалдаа наймаанай асуудалнуудаар уласхоорондын конференци зарлаха гэжэ ООН шиидхэһэн байгаа. Энэ хадаа тус конференцидэ ямар бэлэдхэл болоно гээшэб? Иимэ конференци зарлаха һанамжые Холбоото Штадууд дэмжэһэн байгаа гэжэ мэдээжэ.

Тиигэбэшье тус орон СССР-тэй худалдаа наймаа эрхилхэдээ тусхай гуримые хүтэлбэри болгодог байна. Тус гуримай ёһоор Америкын бүхы эд бараан гурбан бүлэг болгон хубаагданхай:

1. «Советскэ Союзда бидэнэй, США-гай, худалдахые хоридог эд бараанууд».

2. «Манайхиһаа таанадай худалдан абажа шадаха эд бараанууд, зүгөөр энээниие худалдажа абахыетнай һаатуулхын тулада бидэнэр бүхы хүсөөрөө оролдохобди».

3. «Бидэнэй һаадгүйгөөр худалдадаг эд бараанууд, зүгөөр таапад тэдэниие худалдажа абахагүйдөөшье болохо байхат».

Иимэ эрилтэнүүдые табиһан дээрэһээ, Холбоото Штадууд Советскэ Союзтай худалдаа наймаа эрхилэгшэдэй дунда һүүлшын һуури эзэлнэ.

Огто хоригдоһон түрүүшын бүлэг эд бараанuудта автомобилиин свечэнүүд, электрическэ элдэб түхеэрэлгэнүүд, промышленна элдэб янзын түхеэрэлгэнүүд, химическэ олон янзын продуктнууд... хамаадана.

Хоёрдохи бүлэгэй эд бараануудые —«Манайхиһаа таанадай худалдан абажа шадаха эд бараанууд, зүгөөр энээниие худалдажа абахыетнай һаатуулхын тулада бидэнэр бүхы хүсөөрөө оролдохобди»,—худалдажа абахын тулада тэдэниие бүтээн гаргаха зүбшөөл абаха хэрэгтэй. Энэ бүлэг соо бүхы түхэлэй эд бараанай табанай дүрбэн хуби ороно.

Сүлөөтэ худалдаа наймаа эрхилнэбди гэжэ хаа хаанагүй оог хашхаралдаа гаргадаг агуухэ индустриальна орон болоршо США нүгөөдэ агуухэ гүрэндөө юу дурадхадаг байнаб?

26 хуудаһан дээрэ наринаар бэшэгдэһэн список бии юм. Жэшээлхэдэ, «Шэнэ болон хуушан бүдэй үртэһэнүүдые, тэрэшэлэн энгэй зоной хуушан хубсаһануудые» Советскэ Союзда хизаарлалтагүйгөөр худалдахыень Америкын эзэд баяшуулда зүбшөөгдэнэ. Теэдшье хэдэн ехэ үртэһэнүүд хосоржо һалана гээшэб! Харин худалдаа наймаан зогсоонхой байдаг.

«Үхэр хулганаанай хоро» худалдаха ябадалда США һаад ушаруулдаггүй. Ехэл энэрхы сэдьхэлтэй ябадал болоно гээшэ даа. «Гулабхаа тэжээхэ ороһон» стратегическэ эд бараанай тоодо оруулагдаагүй байха юм. «Жажалдаг резинэ» стратегическэ талаараа аюултай бэшэ. Гэхэ зуура, баһа тэрээн соогоо илгаатай: үбшэ аргалхын тулада хэрэглэгдэдэг жажалдаг резинэ худалдахын тулада тусгаар зүбшөөл хэрэгтэй болодог байна.

«Үхибүүдэй бүхы түхэл янзын хүхэлтэнүүд» ямаршье хизаарлалтагүйгөөр худалдагдаха байна. Һонирхохын тулада мэдээсэжэ болохо байна: Советскэ Союз Америкын Холбоото Штадууд хоёрой хоорондо хэгдэдэг багахан хэмжээнэй худалдаа наймаае 20 процентээр дээшэлүүлхэ гээ һаа хэдэн миллиард «үхибүүдэй элдэб янзын хүхэлтэнүүдые» худалдажа абаха хэрэгтэй болохо байна. Тиимэ болохолоороо, ойрын зуун жэлэй турша соо Советскэ Союзда гараха нарай үхибүүдые Америкын хүхэлтэнүүдээр хангажа болохо байгаа бшуу.

«Мүльһэнэй туулмагуудаар» советско-американска худалдаа наймаа үргэдхэхэнь бэрхэтэй байна. Туулмагуудые мүльһэтэйньшье хамта худалдажа абаа һаа туһа болохогүй ха. Тиихэдэ Америкын мүльһые Советскэ Союзда худалдажа болохо юм гү гэһэн асуудал гарана?

Н. С. Хрущев иигэжэ ажаглалта хээ һэн:

«Бүхы юумэнүүдые, шагтануудышье стратегическэ материал гэжэ тоололо болохол, юуб гэхэдэ, тэрэниие солдадай үмдэндэ хадажа болохо байна бшуу».

Худалдаа наймаанай талаар уласхоорондын конференцидэ США-гай ямар дурадхал оруулха байһаниие һонирхохоор? Һаадгүйгөөр худалдагдаха эд бараанай списогууд нёдондо жэлэй саһаар гү, али бублигуудай нүхөөр үргэдхэгдэжэшье болохо аалам даа.

В. Василец (ТАСС).

Хилын саанаһа

Ленинэй зохёолнууд Монголдо хэблэгдэнэ

УЛААН-БААТАР, мартын 5. (ТАСС). В. И. Ленинэй зохёолнуудай гүйсэд суглуулбариин долоодохи том монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэн гаргагдаба.

Лумумбые алагшадые харюусалгада оруулха!

НЬЮ-ЙОРК, мартын 5. (ТАСС). ООН-до саг үргэлжэ байдаг Ганын түлөөлэгшэ Алекс Квейсон-Секки гэгшэ Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ Жералдо де Карвальо Силосто үсэгэлдэр бэшэг эльгээбэ. Конгын премьер-министр байһан Патрис Лумумбые алаһан ябадалые дахинаа мүрдэлгэ хэхын тулада Соведэй ээлжээтэ бэшэ заседани зарлахые тэрэ бэшэг соогоо гуйна.

Лумумбын болон тэрэнэй ханинарай алуулһан ушар байдалые мүрдэн шалгаһан ООН-ой тусхай комисси Аюулгүйн Соведэй 1961 оной февральда гаргаһан шиидхэбэриин ёһоор байгуулагдаһан юм. Тэрэ комиссида Бирмын, Эфиопиин, Мексикын болон Тогын түлөөлэгшэд оролсоһон байгаа. Тус комисси 1961 оной ноябрьда ООН-ой үзэмжэдэ өөрынгөө элидхэлые табяа һэн. Элдэб документнүүдэй болон гэршэнүүдэй хэлэһэн баримтануудай ёһоор, харата муухайгаар Лумумбые алаһанай түлөө Катангын «президент» Чомбе харюусалгатай гэжэ тэрэ элидхэл соонь лаб баталагдаһан байгаа юм.

Тэрэ тусхай комиссиин элидхэлээр Аюулгүйн Соведшье, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацишье ямаршье бодото хэмжээ абаагүй һэн.

Хани халуун уулзалганууд

РИМ, мартын 5. (ТАСС). Советскэ Союзтай культурна холбоо барисаа байгуулха Италиин бүлгэмэй уряалаар һамгантаяа хамта Итали ошоһон «СССР—Итали» бүлгэмэй вице-президент, «Известия» газетын главна редактор А. И. Аджубей эндэ долоо хоножо байна.

А. И. Аджубей «Итали—СССР» бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хэдэн дахин уулзажа, СССР Итали хоёрой хоорондохи культурна холбоо барисаае саашадань хүгжөөхэ талаар хоёр аха дүү бүлгэмүүдэй — Советскэ болон Итальянска бүлгэмүүдэй хани харилсаае үргэдхэлгэтэй холбоотой хэдэ хэдэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

«Элизео» гэжэ Римэй театр соо Италиин ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэдтэй А. И. Аджубейн уулзалга хэхэдэ хүн зон угаа олон байба. Эндэ сугларагшадай гүйлтаар А. И. Аджубей Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай политика тухай хөөрэжэ үгөөд, хожомынь олон асуудалнуудта харюусаа.

Ороной бусад городуудаар — Флоренцидэ ба Неапольда мүн иимэ уулзалганууд болобо. Хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенциин түлөөлэгшэд, культурын болон наукын ажал ябуулагшад совет арадай ажабайдал тухай, уласхоорондын гол шухала асуудалнууд тушаа СССР-эй правительствын баримталдаг хараа шугам тухай тэрээнһээ асуужа, А. И. Аджубейе үни удаа… гүй байба.

Италиин болон … газетэнүүд, жу… А. И. Аджубей… нуудые һурадаг б… таар «Известии… Италиин болон А… нидэ, мүн «Эспр… бүхэндэ гарадаг Р… налда зорюулжа …

Совет айлшад … даа энэ городой … ниитын ажал ябу… Джорджо ла Пир… Италида байдаг (… С. П. Козырев тэ… баадалсаба.

Аюулта „һанаашалга…

НЬЮ-ЙОРК, мартын 5. (ТАСС). США-гай президент Дж. Кеннедиин тусхай түлөөлэгшэ Ливингстон Мэрчентын Европодо хэлсээ хэжэ эхилһэнтэйнь дашарамдуулан, ЮПИ агентство «олон гүрэнүүдэй хабаадалгатай НАТО-гой ядерна хүсэнүүдые байгуулха Америкын һанаашалга» тухай мэдээсэл тунхаглаба.

ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Баруун Европын ниислэлнүүдээр ябаха үедөө НАТО-гой гэшүүн гүрэнүүдэй правительствануудта Л. Мэрчентын идхаха зорилгонь иимэ байна ха:

Ядерна һомотой «Поларис» түхэлэй найма найман ракетэнүүдээр зэбсэгжэгдэһэн 25 гү, али дээшээшье тоотой уһан дээгүүр тамаржа ябадаг судануудай флот байгуулагдаха ёһотой. Тэрэ ёһоор, уһан дээгүүр тамаржа ябадаг суднануудта бүхыдөө хоёр зуугаад ракетэнүүдые ашаалха һанаашалгатай байна.

«Американецууд, немецүүд, итальянецууд болон бусад ямаршье оронуудай түлөөлэгшэд өөһэдынгөө национальна түхэл шарайгүй боложо, тусхай сэрэгэй хубсаһатай ба тусхай тугтай НАТО-гой сэрэгэй гэшүүд болохо байна.

Энэ зэбсэгтэ х… хи гэшүүд туе ф… тэрэниие барижа… той түрүүшын б… гаргашануудай х… түлэхэ ёһотой г… дууд багсаана,—… во бэшэнэ.

Энэ хүсэнүүд… хабаадалсан орог… боото Штадууд р… табиха тухай з… эрхэтэй байха юм…

Һандаран һалаһан город

ТРИПОЛИ, мартын 5. (ТАСС). Февралиин 21-дэ болоһон газарай ехээр хүдэлхэ үедэ һандаран һалаһан Ливиин Барка городой район шадар мүнөө хүрэтэр газар доһолһоор. Үсэгэлдэр нилээд ехэ хүсэтэй доһололго болобо. Барка городой эбдэрэн унаһан гэрнүүд таһалгаряагүй боложо байһан газарай хүдэлөөнһөө оготолон һандаржа, газартаяа адли болон жэгдэршоо.

Һандаран һалаһан Барка городой орондо шэнэ город бариха аюулгүй газарые бэдэржэ олохо зорилготойгоор энэ городой район шадар геологическа шэнжэлгэнүүд мүнөө үедэ хэгдэнэ.

Оасовецууд сүүдлэгдэбэ

ПАРИЖ, мартын 5. (ТАСС). Үнгэрэгшэ зун Францинин президентые алаха һэдэлгэ хэһэн «нюуса зэбсэгтэ организациин» бүлэг гэшүүдэй хэрэг хаража үзэһэн тусхай сэрэгэй трибунал үсэгэлдэр үдэшэ орой болоһон хойно шиидхэбэри гаргаба.

Тэрэ хорото һэдэлгэдэ хабаадалсаһан зургаан хүниинь толгойн саазада орохоор шиидхэгдэбэ (тэдэнэй гурбаниинь заочноор). Гурбан гэмнэгдэгшэдынь бүхэли наһаараа түрмэдэ һууха болоо (тэдэнэй хоёрынь мүн заочноор). Сүүдлэгдэһэн бэшэ табаниинь 3-һаа 15 жэл хүрэтэр түрмэдэ һуухаар шиидхэгдэбэ.

Олзын хойноһоо шунахайржа...

НЬЮ-ЙОРК, мартын 4. (ТАСС). Америкын 18 лётчигууд Кубын контрреволюционернүүдтэй хамта 1961 оной апрельдэ Кубада хэгдэһэн урагшагүй добтолгодо хабаадалсаһан юм гэжэ АП агентство мэдээсэнэ. Тэдэнэй дүрбэниинь Кубын газар дээгүүр ниидэжэ ябаһаар буудуулжа унагаагдаһан байгаа.

1961 оной февраль соо эрэшүүлнай ехэ нюусаар хайшаашье ошоһониинь мэдэгдэнгүйгөөр ябаһан юм, тиигээд хоёр һара үнгэрһэн хойно «уһанда шунгажа байһаар» лётчигууд хосорбо гэжэ гэр бүлэнэртэнь мэдүүлээ һэн гэжэ Америкын алуулһан лётчигуудай бэлбэһэн эхэнэрнүүд корреспондентнүүдтэ мэдээсэһэн байна. Тэдэ бэлбэһэн эхэнэрнүүд «мэдэгдээгүй газарһаа» мүнгэнэй хэдэн чегүүдые абаад, хожомынь «хэлэ амаа бү дэлгээгты, эрэшүүлэйнгээ үхэһэн газар тухай хэндэшье бү хэлэгты» гэһэн шанга һэргылэмжэ тэрэ мүнгэ үгэһэн газарһаа абаһан байгаа юм.

«Тэдэ хүбүүд юунэй түлөө ошоһоноо һайн мэдэжэ ябаа. Хэрбээ тэдэнэр амиды бусажа ерээ һаа, ехэ олзо олохо һэн»,—гэжэ эдэ лётчигуудай һамгадта хэлэһэн байгаа.

Урда Родезидэхи үндэһэ яһатанай илгаа гарг… хүнүүд энэ ороной уул арад зоной эрхэ сүлөөгүй… хые оролдогшодые хатуу шэрүүнээр хэһээдэг. У… доһон Африкын арадай Союз гэжэ партиин уд… Джошуа Нкомо гэгшэ мэнэ һаяшаг түрмэһөө т… наа арестовалагдаба. Тэрэниие «гурим сахиха … дэбэ гэжэ гэмнэһэн байна. Зураг дээрэ: Джошуа… эсэргүүсэһэнэй мэдүүлхын тулада Русапе городт… хажууда сугларһан олон эхэнэрнүүдые полици… нан тараажа байна.

Тэрэ полицинихид хүнэй гарта угалдаг гэнж… ууртайгаар хэрхирһэн зуудаг овчарка нохо… жэлээд ябана.

АП —…

Колумбидахи „бидонвил…

БОГОТА, мартын 3. (ТАСС). Сан түмэр, саарһан хайрсагууд, консервын баанханууд—иимэ юумэнүүд лэ Колумбиин ниислэл хотын хүдэлмэришэдэй гэр байраяа баридаг «барилгын материалнууд» болодог байна. Боготын элдэб районуудта һархяаг шэнгэ… вильнуудта» … угаа ехээр ду… полициин тэдэ… һэн һэдэлгэдэ … байрагүй хүнүү…

Империализмын агентнууд…

НЬЮ-ЙОРК, мартын 4. (ТАСС). Угандын арадай контрессэй партиин залуушуулай нэгэдэл уршагта «эб найрамдалай корпус» гэдэгые «империализмын шпионууд ба агентнууд» гэжэ нэрлээд. Америкын «һайн дуратаниие» өөһэдынгөө газар дайда дээрэһээ намнахые бүхы Африкын гүрэнүүдые уряалба.

ЮПИ агентствын мэдээсэһэн ёһоор, тус нэгэдэлэй зүүн хойто зүгэй таһагые хүтэлбэрилэгшэ Угандын премьер-министр Мильтон Оботе гэгшэдэ бэшэг эльгээбэ гээд Ганын информационно агентствын мэдээсэлые бари… шэг соонь иигэ… «Хэрбээ Амери… корпусой» гэ… сэхээр Африка… байгаа юм һа… та, Урда-Афри… Кенидэ болон … тэдэнэр колон… лизмтай юунд… юм?»

Реда… Ц. …

Манай адрес, теле…

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. … ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. … ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной … —24-74, сельского хозяйства—47-59, советс… и культуры, литературы и искусства—34-05, … транспорта, информации—35-14, писем и ра… отдел переводов и корректорская—35-05, б… Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Мини… Бурятской АССР.

Н00367.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика соомнай һулагүй үүлэтэй аад, саһан орохогүй. Зүүн зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 14—16 градус хүйтэн, үдэртөө 0 шахуу градус байхаар хүлеэгдэнэ.

Мартын 8—9-нэй үдэрнүүдтэ республика соомнай үүлэтэйшэг байха. Теэд шиит нойтон орохогүй. Баруун тээһээ һалхин һулаханаар үлеэхэ. Республикын хойто аймагуудта һүнииндөө 20—25, бусад аймагуудта 10—15, үдэртөө хойто аймагуудта 0—5 градус хүйтэн, бусад аймагуудта 2 градус хүйтэнһөө 3 градус хүрэтэр дулаан байхаар багсаагдана.